

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Nummer 5

MAJNUMMER 1926

Pris 25 öre

ARBETERSKOR. PENNTECKNING AV FRANKLIN BOOTH.

I VÅRTIDER.

Väldiga ligga de vida fälten i jungfrulig väntan på idoga såningsmän i vårens tid. Men hur väldiga vidder ligga ej även obrukade och i träde, sett ur det samhälleliga gemensamhetsintressets synpunkt, i den brist på allmänanda och vakenhet för det allmännas angelägenheter, som utmärker största delen av folket, framförallt kvinnorna, och i hög grad arbetarekvinnorna.

Nu gäller det att få en ändring häri. Att skapa en vårens tid inom

och bland oss själva, för främjandet av den växtlighet, som skall spira och bära frukt inom oss själva och inom vårt samhälleliga liv.

För arbetarekvinnan resa sig visserligen många hinder då hon, famlande och osäkert kanhända, börjar känna den inre driften att göra sin lilla insats utöver den vanliga inom hemmets trånga ram. Men har man kommit så långt, som att känna denna inre maning, ja, då har man redan hunnit ett stycke på den rätta vägen.

Det gäller sedan att modigt följa sin rättsinstinkt och gå vidare.

I den kamp som det arbetande folket, huvudsakligast inom den vita rasen, alltmer medvetet kämpar för, att så omdana det nuvarande, kapitalistiskt betonade samhällets struktur, att utsugning och förtryck av det manuellt sysselsatta folkflertalet så småningom må upphöra och klassdelningen likaså, ha arbetarekvinnorna sin oavvisliga skyldighet och — det kanske jämväl för en del per-

soner inom eget läger även bör tilläggas — rättighet att efter bästa förmåga delta. Ty liksom kvinnorna arbeta jämsides med männen ute i förvärvsarbetet som goda kamrater, må de också arbeta jämsides med männen som ömsesidiga goda kamrater i arbetet för ett bättre samhälle och för skapandet av bättre människor.

Många, även av de mera vakna, bland arbetareklassens män ha svåra underlåtenhetssynder i fråga om bristande kvinnointresse, såväl organisatoriskt-fackligt som politiskt-kommunalt. Bevekelsegrunderna eller själva resonansbotten för dessa mäns hållning kan ju skifta, men i många fall är det en erbarmerligt trång och egoistisk bekvämlighets-syn, som under allehanda skyddande förklädnader är utslagsgivande.

Med den tendens, som på det husliga arbetets område nu alltmer gör sig gällande om förenkling och tidsbesparing, genom bättre förutseende och organisation och genom arbetsbesparande maskiner, samt med den inskränkning i familjernas storlek, som så frappant framträder över hela den civiliserade världen, är det tydligt att kvinnorna, således till stor del även arbetareklassens kvinnor få, med god vilja och litet förutseende, mera tid över för andra intressen än den egna familjen.

Viljeinriktningen för arbetarekvinnornas vidkommande bör nu på kraftigt allvar bli, både att sträva till sin egen andliga växt, som individer, och att på samma gång kunna i högsta grad gagna en ändamåls-enlig samhällsutveckling. Båda dessa faktorer betingas av och påverka ömsesidigt varandra. Av analfabeter skapas intet "idealsamhälle". Det torde vara en axiomatisk sanning. Liksom att ett mera ändamåls-enligt samhälle gagnar individens utveckling, då goda betingelser i olika avseenden finnas för de många och ej blott för de få.

Vår tid bildar, trots allt, epok i den kända mänskliga historien i fråga om de medborgerliga rättigheternas ägande i vidaste mening. Vad

gör nu den lönearbetande klassen för bruk av dessa rättigheter, vilkas utövande borde anses som en medborgerlig skyldighet? Jo, i stället för att i största utsträckning använda dessa rättigheter som sina obetvingliga, fredliga vapen, överlämnar den dessa vapen till motståndarna utan strid. Den långa kampen för erhållandet av de medborgerliga rättigheterna, som så uppskrämde den besittande klassen, hade ej den verkan som tänkts. Arbetareklassens halva antal blir nämligen politiskt överansträngd genom att vart fjärde år lägga en sedel i rösturnan! Bör det inte bli slut med den indolenta slöheten snarast möjligt?

Ett annat vapen har arbetareklassen också med berätt mod, allt sedan dess tillkomst, lämnat till sina motståndare för att få detsamma, vid alla för klassen viktiga och avgörande tillfällen, riktat mot sig själv. Det är som arbetareklassen medvetet ämnade begå harakiri. Det är hållningen mot tidningspressen. Denna press, som till stor del hålles uppe av arbetarna men vid de tillfällen den skulle föra deras talan sviker eller ofta bekämpar arbetareklassens livsintressen. Man kan icke med fog påstå att detta är omedvetet för arbetarna. Arbetarekvinnorna synda i synnerhet i största utsträckning i avseende om understöd åt motståndarnas press och brist på understöd åt deras egen. Det är dock ovärdigt en kämpande arbetareklass att hålla tidningar som bekämpa hela deras livsåskådning och samtidigt låta sin egen press föra en svår kamp för sin existens.

Detta framhållande avser ingalunda att uppmana till ensidigt läsande av endast det egna partiorganet, tvärtom torde olika belysningar över en fråga, förutsatt att de äro sakliga, endast vara till fördel. Frågans kärnpunkt är den, om vi strunta i vår egen press och endast håller motståndarnas organ.

Det finnes i huvudstaden t. ex. en stor tidning med en finansledning som anlägger enbart profitsynpunkter och som alltmer synes redigeras

i en hearstpressanda, så man skulle kunna tro den vara en bilaga till — "Fäderneslandet". Det finns inga skäl att understödja dylikt geschäft.

Till de vakna kvinnorna, så långt våra ord nå i denna majartikel, rikta vi en enträgen vädjan: börja nu kraftigare än någonsin en kampanj att väcka edra hittills ointresserade kamrater och bekanta, var på sin ort. Agitera oavbrutet för starkast möjliga tillslutning till våra kvinnoklubbar. Bilda nya där sådana ej finnas. Propagera för den fackliga rörelsens utbredning bland kvinnorna, slå vakt om vår press och dess utbredning i allt vidare kretsar.

Må vi alla göra vad på oss ankommer att utbreda våra idéer, förena oss och enigt hålla samman, med bortseende från små, futtiga synpunkter och personliga tycken och stadigt fasthålla vid det väsentliga i vår strävan: större betingelser för ett rikare och värdigare mänskligt kulturliv.

En halv miljon socialdemokratiskt organiserade män och kvinnor och en mångdubbelt större spridning av vår egen press är ingen framtidsutopi, det kan förverkligas i närmaste tiden, om var och en gör vad på honom eller henne ankommer. Då kanske motståndarnas vetlösa förvrängningar och deras oförsynta språk kunde bli en smula dämpat. Då kunde vi ge en myndighet åt våra rättskrav, som nog skulle respekteras en smula på de håll där makten, ej rätten, är utslagsgivande.

Ingen kan i vår tid undskylla sig med att han eller hon ej kan sätta sig in i allmänna spörsmål. Kunskap och vetande sprides nu för alla vingar, tillgängliggöres på lättfattligt sätt för alla som ha en smula intresse härför.

Må vi gripa verket an, modigt och djärvt. Må vi överge fruktan för vad en del av ens oförstående bekantskapskrets skall säga. Bort med alla imitationer och ytligheter, som man påstår kvinnorna vara behäftade med.

Det nya och bättre kommer aldrig till stånd med outvecklade och poe-

kande människor. Alla måste vi göra oss friheten värdiga. Erövra den alltjämt genom andlig växt, mognad och insikt. Varje vaken kvinna, som vill dra sitt strå till det material varav ett bättre framtidens samhälle skall byggas måste inse, att på henne vilar till stor del detta materials beskaffenhet.

Kvinnans stora insats ligger ju i högsta grad som uppfostrarinna, genom den anda som hon, så att säga omedvetet, förmår ge barnen och som hos dessa och ungdomen bör inriktas på att skänka friskt mod och sund kraft och hat till det simpla, det orätta, det som smutsar och förfular. Att ge inriktningen en viljebetonad impuls för det uppbyggande i livet.

Detta låter ju enkelt och aldeles självklart. Men i vår komplicerade tid fordras det av kvinnan-modern mera än den naturliga godheten, som även ofta kan bli familjeegoistisk, härför. Den inskränkta och trånga intressesfären kan under godhetens förebärande bli till skygglappar, som i all välvilja hindrar den vidare synen för den allmänbefrämjande växten och utvecklingen.

Det höves i vår tid av kvinnan att hon blir medveten samhällsmedborgare, för att se utöver egna trånga gränser och blir i stånd att göra sin gärning större.

Må kvinnorna inom arbetareklassen vakna upp och inse och bruka sina rättigheter och känna sitt ansvar.

Framtiden blir vad vi göra den till.

V.

V I S A

av August Strindberg.

Mitt trollsloft står i skogens bryn,
Av sol'n det får sin mesta fägring
Ibland det höjer sig till skyn
Och visar sig som i en syn
Så luftig som en havets hägring.

När solen tänds med nyfödd dag
Då flamma slottets fönster:
Därinne bo blott Du och jag;
Dess tak är likt en sarkofag,
Med krona utav okänt mönster.

I dagens ljus hon är av gull,
Av koppar uti aftonsolen,
I månsken silvervit som ull,
I natten svart som järn och mull
Och likblå som violen.

Därinne bo blott Du och jag,
Där råkas våra bästa minnen;
Vårt trollsloft byggdes i ett slag
Av luft och dagg en vårens dag
Och sol'n i våra sinnen.

(Ur "Ordalek och Småkonst".)

ARBETARKVINNOR!

Upp till mangrant deltagande i årets majdemonstrationer!

Eder plikt är att väcka intresset för våra idéer i de vidaste kretsar!

Sprid Morgonbris bland edra kamrater och till arbetarheimen!

Husmödrarna och de ekonomiska spörsmålen.

För Morgonbris av **Emmy Freundlich**, Österrike.

De internationellt organiserade kvinnorna inom den kooperativa gillesrörelsen ha länge känt det som en brist, att inom de av Folkförbundet inkallade kommittéer och konferenser, som behandlat ekonomiska och finansiella spörsmål, ej funnits någon kvinnlig representant, om också kvinnogillesrörelsen ej är ense med vederbörande angående deras politik för dagen, framför allt angående avrustningspolitiken, där vår ståndpunkt ju är den fullständiga avrustningen, så måste vi nu av Folkförbundet fordra den rätt, som genom dess stadgar tillerkänts oss, om vi som kvinnor vilja göra vårt inflytande praktiskt gällande inom förbundet.

Då Folkförbundet nu beslutat tillsätta en kommitté att förbereda en internationell ekonomisk världskonferens, har det internationella kvinnogillet vänt sig till Folkförbundets generalsekretariat med begäran om, att i denna kommitté en plats måtte beredas för en kvinnlig representant. Som känt ha husmödrarna, ofta mera än många män, ett alldeles särskilt stort ekonomiskt intresse, omedelbart på grund av sin verksamhet i deras dagliga gärning.

I den av Folkförbundet utsedda kommittén äro ej respektive representanter utsedda som företrädare för några organisationer, utan endast som enskilda personer, vars ekonomiska insikter och kunskaper varit det avgörande. Detta torde dock ej hindra att det troligen är gillet förtjänst, att en kvinnorepresentant ur deras läger utsetts till medlem av den kommitté, som skall ordna för världskonferensen och som f. ö. räknar 34 män.

Europa och även den övriga världens länder ha ej ännu, trots åtta år efter vapenstillståndet, lyckats återfå sin ekonomiska jämvikt. Europa har blivit utarmat och en stor del av dess guldförråd har strömmat till andra delar av världen, främst Amerika. Penningbristen, bristen på råvaror och livsmedel har, i synnerhet i de ekonomiskt svaga länderna, berövat största delen av värdet i deras myntvaluta. Man måste ha pengar att inköpa de behövliga produkterna i livsmedel och andra varor. Man får ta tillflykt till att ge ut stora sedelstockar, som i sin tur skapa en konstlad konjunktur och ett skenbart välstånd, som sedan kommer med svåra efterräkningar. Man behöver endast som prov härpå nämna Tyskland, Österrike, Ungern, Polen, Italien, Frankrike och alla balkanstaterna. Ett land med värdelös valuta

blir konkurrenskraftigare i exportkonkurrensen och skadar såmedels andra länder ofta.

Ingen stat har fullständigt kunnat upprätthålla sin guldvaluta i Europa, som deltagit i kriget, icke ens den rikaste av alla stater, England.

Trots penningkrisen långsamt övervinnes och vi så småningom ha mera varor, vars värde stabiliserats, avtager icke den svåra ekonomiska krisen i Europa. Därtill bidrager framför allt att många förut enhetliga ekonomiska statsområden förstörts och många små nybildningar av stater uppstått i stället. Bredvid Ryssland t. ex. ha uppstått stater som Lettland, Estland, Livland etc. Österrike och balkanstaterna ha också förändrats till nya lägen och statsenheter. Alla dessa småstater kunna ej leva på självförsörjning. De ha icke de nödvändiga råmaterialerna eller den behövliga industrin att bearbeta dessa eller de erforderliga livsmedlen eller kol till drivning av deras fabriker o. s. v. Man tänker på alla de nya stater, som en gång innefattades i Österrike. Förut fingo vi vår spannmål från Ungern, vår potatis från Tjeckoslovakien, avelsdjuren från Österrike. Vårt garn blev spunnet i Österrike, vävt i Tjeckoslovakien och sålt i Ungern. Dessa ömsesidighetsförbindelser inom ett enhetligt ekonomiskt statsområde voro naturliga och lätta. Nu bereder varuutbytet mellan de olika staterna stora svårigheter. Varje stat vill skydda sitt jordbruk och sin industri och försöker göra detta med höga tulltaxor. Detta frammanar en ständig kamp emellan de olika finansiella intressena och de olika staterna. Tullskyddspolitikerna har under de senare åren firat riktiga orgier och i detta konstlade system ligger en väsentlig anledning till att vi ej kunnat ekonomiskt konsolidera vår ställning mera positivt.

Man tänke sig t. ex. att Amerika, med sina 120 miljoner människor och sina många stater, i stället för att vara ett ekonomiskt enhetligt statssystem vore delat med höga tullmurar kring de olika små staterna, hur det skulle verka.

Dessa tullmurar äro för freden och välfärden i Europa lika farliga som de beväpnade arméerna, som icke bli avrustade.

Industrin kan heller icke inskränkas till en viss varus frambringande endast inom en viss stat. Det måste finnas möjlighet att frambringa densamma på skilda sätt inom olika stater, annars blir man

tvungen att köpa den önskade varan från utlandet med dryga kostnader för tull och frakt, till skada för ens eget lands sunda ekonomi.

Till detta kommer att i flera länder, både i de gamla och de nyare bildade, som förlorat en del av sin förutvarande ekonomiskt enhetliga struktur, nya fabriker måste byggas, under det att i andra stater, varest råmaterialet finns, fabriker för dess förädling måste nedläggas på grund av ekonomisk spärr, med följd att stor arbetslöshet förorsakats här, liksom onödig kostnad inom förstnämnda länder. Så ha t. ex. i Tjeckoslovakien textilfabrikerna spärrats i sin export och i Ungern i stället nya byggts. Arbetarna däremot kunna icke utvandra, emedan den enda staten icke vill tillåta den andra statens arbetare att bosätta sig inom sitt område. Stora värden gå förlorade genom ett dylikt system.

Vi måste nu gå till grunden och finna lösning på dessa frågor.

Vi ha även en fullständigt orationell fördelning av råvarorna. Desamma förarbetas ofta ej alls där de finnas och där de billigast och lättast kunde förädlas, utan måste fraktas långa vägar till andra orter att utarbetas. Vi sakna även en produktionsstatistik och de flesta stater veta ej ens huru många fabriker, som äro i verksamhet inom deras områden.

Det måste undersökas om det ej är möjligt att komma till ett samförstånd och en överenskommelse mellan staterna om en förnuftigare fördelning av de behövliga råvarorna.

I det kaos, som nu härskar på det ekonomiska området, kan man knappast vara i stånd skapa en central, som skulle kunna fördela råvarorna, utan man får försöka att bana väg för en anda av tillmötesgående och överenskommelse mellan staterna, att övergiva det nuvarande oförnuftiga tillståndet.

Den största uppgiften för den internationella ekonomiska konferensen kommer att bestå i att få tullskyddspolitikerna avskrivna. Intet land kan ensamt genomföra detta utan att detsamma då skulle bli översvämmat av utländska varor, som skulle lamslä dess egen industri. Här givres endast en väg: En fullständig "avrustning" i tullpolitiskt avseende.

Är det ej möjligt komma till samförstånd i detta avseende, då kommer Europa att få lida svåra förluster liksom övriga kontinenter, ej minst Amerika.

Amerika är Europas fordringsägare. Europa kan dock ej betala sina skulder om icke dess handel, dess industri och dess jordbruksnäringar utvidgas och göras produktionskraftigare. Skyddstillpolitiken står f. n. hindrande härför. Den har i släpvtåg arbetslöshet, som nu är så stor, att miljoner äro i saknad av arbete och måste leva på allmänt understöd.

Industrin och lantbruket får i många stater subvention för att hållas uppe. Före handelsutbytet fritt och i immigrationen fri skulle arbetslösheten långsamt försvinna. Konsumtionen skulle bli större, alla befolkningslagars förvärvsförmåga rikligare. När lönerna stiga stiger förbrukningen och industrin och jordbruksnäringen förtjäna. Konkurrensförmågan blir större och staternas inkomster, även med mindre skatter, räcka bättre till, tack vare minskade utgifter.

Alla dessa spörsmål äro viktiga för husmödrarna och kvinnorna, varför vi fordra att de övervägas av Folkförbundskonferensen.

Kvinnans och husmoderns ställning beror på landets ekonomiska läge. Därför måste hon försöka öva inflytande på de korporationer, nationella och internationella, som kunna påverka och reglera detta läge.

Utsikt över Vättern, östergötland. Ur Svenska Bilder.

Kvinnorna och arbetarpresen.

Av Olivia Nordgren.

En av de mäktigaste faktorer vi ha att räkna med i världen är utan gensägelse pressen, vilken därför med fullt fog betecknas såsom den tredje statsmakten. Sin främsta betydelse har den utan tvivel i sin egenskap av opinionsbildare. I alla frågor av betydelse är det tidningarna som föra fram åsikterna, vilka i flesta fall den tidningsläsande allmänheten göra till sina, utan att närmare reflektera över huruvida de äro riktiga eller icke. Därför blir det oftast pressen som skapar folkopinionen.

Under sådana förhållanden kan man förstå vilken oerhörd stor betydelse det har att de olika meningsriktningar som finnas, och måste finnas inom samhället, ha möjligheter att komma till uttryck genom olika tidningsorgan, för att en folkopinion icke skall bli ensidig. Först genom belysandet av en sak från skilda sidor kommer nämligen sanningen fram.

Att arbetarpresen således är ett av arbetarrörelsens allra kraftigaste vapen i kampen för ett

bättre samhällsskick och dragligare förhållanden åt dem som leva på livets skuggsida, är obestriddt. Utan våra tidningar skulle det vara omöjligt att föra fram våra idéer eller hävda våra krav, vare sig fackligt eller politiskt. Vid arbetskonflikter skulle allmänheten alltid bibringas den åsikten att arbetarna vore den oresonliga parten och dess krav oförsynta och oberättigade, om de icke förfogade över egna organ, som kunde framlägga motbevis härför. Och våra sociala krav, på bättre bostadsförhållanden, ordnad barna- och fattigvård, sjuk- och pensionsförsäkring m. fl. skulle, hur rättfärdiga och berättigade den än äro, icke ha vunnit något gehör, om vi icke haft den socialdem. pressen, som med kraft kunnat framföra och hävda desamma. Vilka orättvisor som helst skulle kunna ha begåtts mot det fattiga folket, utan att detta skulle ha trängt ut längre än inom en trängre krets, och utan några möjligheter att vinna rättelse, utan den folkets offentliga tunga och lunga, arbetarpresen är. Med

få ord: arbetarrörelsen skulle aldrig ha nått det inflytande och den maktställning den nu har utan detta mäktiga vapen.

Detta har också arbetarklassens män i stort sett haft blicken öppen för och värnat om detta sitt vapen. Därför kan den svenska arbetarpresen av i dag utan tvekan upptaga kampen med den borgerliga pressen på alla områden, och har vuxit ut ifrån att vara enbart ett organ för att föra fram i dagen vissa arbetarnas livsfrågor, till en maktfaktor för samhället att räkna med. I dagens stora frågor, nyhetsmateriel, konst, litteratur och kultur, utrikespolitik, kort sagt på alla de områden som falla inom ramen för en tidnings verksamhet, kan den socialdemokratiska pressen numera mäta sig med den borgerliga. Allt vad vår tids arbetare, med sina mångsidiga och skiftande intressen vill och bör veta kan han sålunda finna i sitt eget tidningsorgan. Och det finns ingen rimlig anledning till att icke hålla detta i första hand och ett borgerligt organ först i andra hand ifall

man, för att kunna bilda sig ett säkrare omdöme i saker och ting, önskar se dem belysta från flera håll.

Men om arbetarklassens män i allmänhet ha dessa förhållanden klara för sig, kan man dessvärre icke säga detsamma om kvinnorna. Dessa hänga ännu i största utsträckning med förkärlek fast vid de borgerliga tidningarna, och därtill i regel sådana som ha det sämsta och andefattigaste att bjuda dem. Då det i många fall är hustrun som bestämmer, vilken tidning som skall hållas och man i regel i ett hem med små inkomster icke har råd att hålla sig med mer än en tidning, blir ofta ett mindre värdefullt borgerligt tidningsorgan den enda andliga kost, som bestås i ett dylikt hem. Har man i detta hem uppväxande ungdom, som inhämtar sin andliga näring ur en dylik källa, så förstår man att kvinnornas okunnighet i dessa ting kunna vålla vår rörelse ganska stora skador icke minst för framtiden.

Pressen har emellertid inte allenast en uppgift att fylla som opinionsbildare och nyhetsförmedlare, utan även en annan, synnerligen viktig sådan, nämligen folkbildningens. Intet annat bildningsorgan intager en så framstående plats i det allmänna bildningsarbetet som just tidningspressen. Detta därför att den tränger ut till så stora massor av folket och har så stora möjligheter att påverka och omdana folksjälen, att inga andra bildningskällor i det fallet kunna upptaga en tävlan med densamma. Det stora flertalet av folket hämtar sin mesta andliga näring ur tidningarna. Därför är det av så oerhört stor betydelse huru dessa äro beskaffade.

I en av Ellen Keys utmärkta böcker, "Folkbildningsarbetet", påpekar författarinnan tidningspressens stora ansvar just i dess egenkap att antingen höja eller draga ned sin läsekrets. Liksom hon där skarpt gisslar dennas benägenhet för att främst tillgodogöra sig tidningarnas värdelösa saker: stöld, rån, mord och olyckshändelser m. m., medan man ofta låter det värdefullaste, såsom stora upptäckter, sociala strider, kulturella frågor och andligt skapande, gå sig förbi såsom varande "tråkiga". Man har den press man förtjänar.

Valet av tidning är alltså en ytterst viktig sak. Då vi välja en undermålig sådan bortkasta vi inte allenast våra pengar till ingen nytta utan det blir till direkt skada. Där-

till kommer att den tid vi ägna åt läsningen av mindrevärdiga tidningsorgan, också är bortspild, eller vad värre är, använd till fördumning i stället för upplysning och andlig förkovran. Och det verkar rent av beklämmande då man i arbetarhemmen kan finna allehanda gottköpstidskrifter av det slag som marknaden nu överflödar av, och som kosta avsevärda belopp under år och dag, medan det nära nog skall behövas en enastående övertalningsförmåga för att få avyttra värdefulla och givande tidskrifter till ett dylikt hem. När det gäller sistnämnda då har man varken råd att köpa dem eller tid över att läsa dem.

Detta är missförhållanden som kräva en ändring snarast möjligt. Vi kvinnor äro numera samhällsmedborgare med alla de rättigheter och skyldigheter som härmed följer. Vi måste då också lära oss förstå att det av oss kräves kunnighet och förståelse för vad som rör sig i tiden. Ett utmärkt medel härtill ha vi i pressen. Främst måste vi lära oss välja vår tidning med urskillning. Vårt förstånd måste då säga oss att den press som för vår talan, hävdar våra intressen och rättigheter och lämnar oss möjligheter att göra vår stämma hörd, böra vi i första hand förskaffa oss och sluta upp kring. I synnerhet som densamma har så oändligt mycket att ge oss! Ty var ha arbetarklassens män främst fått sina blickar inriktade på de stora frågorna om inte genom sina tidningar? Som utreda, förklara och belysa de spörsmål som äro av betydelse, på ett sätt som gör att även den enkla kvinnan och mannen i ledet kan tillgodogöra sig dem.

Därnäst böra vi lära oss att läsa vår tidning med urskillning! Lära oss att det är av oändligt mycket större betydelse att genom tidningens ledande artiklar få en inblick i de frågor som för oss och de våra äro livsfrågor: ställningen på arbetsmarknaden, de sociala frågorna, de politiska dagsfrågorna o. s. v., än att veta om alla detaljsaker i ett ruskigt brottmål, smärre olyckshändelser, skandalhistorier o. d. Göra vi detta komma vi ganska snart underfund med hur oändligt mycket rikare livet blir, än då vi syssla med struntsaker och bagateller, som intet ger. Den dag arbetarkvinnorna lärt sig detta, skola de inte låta sig avspisas med de oftast andefattiga "kvinnosidor" man nu en gång i veckan kostar på oss, t. o. m. i våra soc.-dem. tidningar. Detta med reservation för vissa

partitidningars kvinnosidor, som verkligen ge något av andliga värden vid sidan av den strunt man tror, kanske med en viss rätt, tilltalar oss kvinnor mest. Kvinnosidorna skola då helt enkelt bli överflödiga.

Men huru givande än dagspressen kan vara kan den dock icke av flera skäl, inte minst utrymmesskäl, ge någon uttömmande inblick i de stora frågorna. Därför måste man komplettera de dagliga tidningarna med tidskrifter, broschyrer och böcker för att få sina kunskaper vidgade och närmare kunna tränga in i frågorna. De båda sistnämnda kunskapskällorna förbigår jag, emedan de icke ligga inom ramen för denna lilla uppsats, men vill ifråga om de förstnämnda hänvisa till att vårt parti även förfogar över synnerligen värdefulla sådana. Främst i raden av dessa kommer helt naturligt partiets månadstidskrift "Tiden", som varje socialdemokrat, man och kvinna, flitigt borde studera, vilket synnerligen skulle bli ett stort plus i bildningskunskap och ger en god inblick i saker, som ligga utanför de egentliga dagsfrågorna, men som höra framtiden till, och som man en gång, förr eller senare, har att taga ståndpunkt till. Och så ha ju vi kvinnor framför allt vår egen lilla värdefulla "Morgonbris", vilken allmänt erkännes såsom synnerligen välredigerad och stående på en mycket hög kulturell nivå. Den har så mycket att ge oss kvinnor av värdefulla upplysningar och kunskaper just i de frågor som ligga oss varmast om hjärtat: barnavårds-, uppfostrings- och fattigvårdsfrågor m. fl., att ingen arbetarkvinna borde tveka ett ögonblick i valet mellan densamma och de värdelösa gottköpsalster som nu ofta skräpa på hemmens bord och som det offras pengar och tid på, för vilka ingen som helst valuta erhålles.

Tiden kräver av oss kvinnor social vakenhet och omtanke. Alla tecken tyda på att reaktionen inte är besegrad, utan ligger på lur och bidar sin tid. Och denna kan komma om ena halvan av arbetarrörelsen är oförstående, likgiltig och okunnig om vad som rör sig i tiden. Våra män ha skapat ett instrument mot okunnigheten, av vilket vi kvinnor bara ha att begagna oss. Må vi göra detta och visa att vi äro värdiga vårt medborgarskap och villiga att taga vår andel av arbetet för ett bättre samhällsskick och ett målmedvetet och ansvars-kännande släkte.

Litteratur.

Den arbetsfria klassen. En ekonomisk studie av Thorstein Veblen. Förkortad svensk övers. av Rosa Heckscher. Wahlström & Widstrand. Kr. 5:25.

Denna bok utkom i Förenta staterna redan 1899, men har nu först överflyttats till vårt språk.

Översättningen är, enligt uppgift, starkt koncentrerad och innefattar endast omkring femtio procent av det ursprungliga arbetet.

Förf. lär vara en norsk-amerikan.

Genom bokens titel, dess förord och förläggarefirmans åtgärd att som extra krydda å affischen skylta med epitetet: En varningssignal, frestas man tro att boken innehåller en studie och domedagsprofetia om den moderna penningdynastin och dess snara fall. Detta är emellertid en villfarelse, som man snart blir tagen ur. Visserligen innehåller boken en del saker, som man med god vilja kan rubricera som giltiga för nutiden och som kunna ha något fog för sig, men i övrigt är nästan hela arbetet en enda etnografiskt beskrivande historia, som finnes i väsentliga drag återgivet i otaliga kulturhistoriska verk, varför dess sammanförande även här måste anses som onödigt.

Hade boken haft till titel t. ex.: En historisk belysning över den arbetsfria klassens uppkomst, så hade innehållet täckts av rubriken och förutsättningen för ett utförligare bedömande av verket förelagat.

Världskrigets mellankommande gör också att mycket numera verkar föråldrat av förf:s påståenden, liksom mycket framstår som sett endast ur typisk amerikansk synvinkel. Förf:s reflexioner i sista kapitlet över humanistiska ämnen och klasiska språk äro krasst kulturfiendliga.

Sett ur folkbeskrivande historisk synpunkt innehåller boken dock många bra och riktiga iakttagelser och belysningar.

V.

Lundegårds Struensee i ny upplaga. Struensee, den fritänkande, reformivrige stadsläkaren i Altona, som från att vara Kristian VII:s livmedikus på ett tag avancerade till att bli Danmarks verklige men dessvärre alltför bryske styresman, har ofta frestat både historieskrivare och diktare. Ingen torde dock ha lyckats göra denna gestalt levande för oss på ett sådant sätt som Axel Lundegård i sin brett lagda fängslande roman Struensee. Under flera år har denna emellertid varit utgången ur bokhandeln och det torde därför vara ett lyckligt grepp av Tidens förlag att utge en ny prisbillig upplaga av densamma. De båda första delarna, Stadsläkarn i Altona och Vägen uppför, föreligga nu och de båda senare delarna följa om någon månad. Priset är 3 kr. för häftad och kr. 4:50 för smakfullt inbunden volym.

Det nya konserthuset.

Vi meddela här en bild av det nyligen invigda musikpalatset i Stockholm.

Huvudstaden har med detta tempel åt tondikten ytterligare fått ett monumentalt palats, som värdigt sluter sig till de övriga vi på sista åren haft glädjen se fullbordade. Vart och ett tjänande på skilda områden det allmännas behov och utveckling.

Arkitekten Ivar Tengbom har i detta byggnadsverk, trots den av platsen betingade strama stilen, lyckats förläna detsamma ett linjespel och festivitas som måste fånga och betaga alla. Särskilt grant och måleriskt blir det när solen beskiner

de väldiga, vackert tonande murytorna och det färgrika torglivet ända in på trapporna i dessa vårdagar är i sitt flor, då trädgårdsmästare och lantmän föra till torgs de mångskiftande alstren med sina prunkande färger ur Floras lysande rike.

Vi hoppas livligt att detta konstens nya hemvist för den ädla musiken må bli ett betydelsefullt tillskott till de bildningsmöjligheter som förut finnas just för de bredare lagren, som nu torde bli i stånd att för en billig penning njuta våra stora tonskapelser med ett framförande och i en värdig omramning som förut ej stått till buds.

Från utlandets kvinnorörelse.

Den internationella kvinnodagen för innevarande år har hittills hållits i Tyskland, Tjeckoslovakien och Österrike.

Österrike gick som vanligt i spetsen. Nära fyrahundra möten voro anordnade i alla delar av landet. I Wien hölls 24 och 25 mars omkring etthundra stora möten. Tillströmningen var så stor att kvinnorna på långt när ej kunde komma in, trots de största lokaler som kunde uppbringas voro upplåtna. En särskild tidning hade utgivits vars stora upplaga dock slutsåldes innan kvinnodagen under månaden hade nått sin höjdpunkt. Den hölls nämligen på olika dagar allt efter som det lämpade sig.

De österrikiska arbetarkvinnorna hävda sitt anseende som de livaktigaste inom vår rörelse fortfarande.

Kvinnokonferens i Skottland.

I medio av sistlidne febr. månad höllo de skottska arbetarkvinnorna sin årskonferens. Närvarande voro 140 delegerade förutom ett stort antal gäster.

Många frågor av organisatorisk och praktisk art diskuterades. Med tillfredsställelse konstaterades att kvinnorörelsen växt sig synnerligen stark under de senaste åren i Skottland. Arbetet har visat sig ytterst fruktbart och man skildes med friskt och förhoppningsfullt mod att var på sin ort uppta det gemensamma verket och föra det ut i allt vidare kretsar.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

Begreppsförvirring.

Något annat namn kan jag inte få på de många olika uppfattningar av vårt organisationsarbete bland kvinnorna, som gjorde sig gällande vid den i april hållna valledarekonferensen. Den ena efter den andra talade om kvinnornas isolering från partiet och arbetarekommunerna precis som ett fullbordat faktum, ett faktum som vi kvinnor inom organisationerna inte ha eller haft någon aning om. Så talades en hel del om sektioner inom kommunerna. Nå, vad i all världen betyder nu namnet? Vad är kvinnoklubbarna annat än sektioner. Kvinnoklubbarna ha aldrig arbetat som ett självständigt parti, utan alltid framhållit gemensamheten med arbetarepartiet, vilket bäst framgår av bestämmelsen i våra stadgar, att varje klubb, som vill ha något gemensamt med förbundet, måste tillhöra sin arbetarekommun. Vad innebär då talet om sektioner? Jo, att vi skulle ansluta oss direkt till arbetarekommunen och därinom bilda kvinnliga sektioner. Från partistyrelsen har nyligen utgått till kommunerna parollen att arbeta på kollektivanslutning till partiet, naturligtvis därför, att männen inte äro tillräckligt politiskt vakna för att genom individuell anslutning ge vårt parti den styrka det behöver.

Är det då inte litet bakvänt att fordra denna politiska mogenhet i vakenhet av kvinnorna. Bakvänt är väl också resonemanget om att vi i kommunerna skulle fostras och läras till de egna organisationerna. Det rakt motsatta har varit meningen med kvinnoklubbarna. När vi inom dessa fostrats och lärt oss tillräckligt för arbete inom moderorganisationen och samhället, då är syftet med kvinnoklubbarna nått och behövas ej längre. Men — äro vi komna så långt? Medlemsantalet inom kvinnoklubbarna bevisar åtminstone inte detta. Skulle antalet kvinnor inom partiet bli större om vi använde oss av direkt anslutning? Vad visar erfarenheten? Hur många och hur pass aktiva äro kvinnorna i de kommuner, där det inte finns kvinnoklubbar?

Så ha vi då ekonomin. Vi skulle helt befrias från de ekonomiska bekymren. Ja, det kan inte nekas till att denna utsikt är lockande. Men — åter ett men — bleve arbetet lättare och framför allt, blev det mera arbete inom en sektion (= klubb), som vore helt beroende av understöd från kommunen? Skulle detta slag av ekonomiskt beroende locka några massor av kvinnor in i partiet?

Som en röd tråd genom hela denna dis-

kussion gick den gamla nedärvda uppfattningen att mannen skall bestämma och kvinnan har bara att lyda. Om det s. k. demokratiska genombrottet tämligen spårlost gått de flesta män förbi, när det gäller deras uppfattning om kvinnorna, kan man ändå inte tänka sig att detta genombrott skulle hos kvinnorna själva väckt något av självhävande, åtminstone i den grad att man själv vill bestämma över det arbete, som är nedlagt inom kvinnoorganisationerna.

När det gäller ett parti som vårt, med de omfattande materiella och andliga omvandlingsprocesser vi ha i vårt program, vore det nog klokt att litet mer räkna med rent psykologiska moment när det gäller anslutning och när det gäller arbetet inom partiet. Ett nytt samhälle växer dock inte fram uteslutande av röstsiffror och pengar, det måste något utöver detta till och för att få fram detta något, måste ett förtroende fullt samarbete mellan arbetets män och kvinnor till.

Agnés Söderqvist.

Tidens andra häfte, som utkommit, innehåller bl. a. den sista artikeln av red. Karlebys hand. Dess titel är "Fetischismen". Där behandlas med den klara skarpsyn, han var mäktig, en hel del föreställningars vidskepliga karaktär, hurusom formen allt för ofta får skymma bort företeelsernas reala innebörd. Det är att djupt beklaga, att tidsskriften nu ej mer kan räkna med Nils Karleby. Det uppstår ett tomrum, som blir svårt att fylla.

Dessutom innehåller häftet en artikel om "Sockret" av Olof Nilsson i Tånga. Man får en kort historik och en upplägning i korta ord av hela sockerfrågan. Georg Brantings artikel har till titel Hastigare evolution. A. Johansson skriver om Den ekonomiska och politiska omdanningen i Östersjöländerna och Ture Agrup söker visa, att kvinnorna vid det sista riksdagsvalet röstat konservativare än männen. Hj. Montelin behandlar en del religiösa frågor. Till slut följer en artikel om Den tyska socialiseringen av Fritz Croner och en liten biografi över Axelrod av Paul Olberg. Häftet avslutas med en översikt över den nu så aktuella frågan om rådsplatserna i Nationernas Förbund.

Alvilde Prydz.

Av Lilly Heber. Utgiven på Norlis förlag, Oslo.

Lilly Heber ger i föreliggande bok en intressant skildring av den norska författarinnan Alvilde Prydz verk och det inflytande hennes diktning utövade på åttio- och nittioalets litteratur i Norge. Hon var föregångskvinna icke endast i fråga om kvinnofrigörelse, hon var i ännu högre grad en av sin samtids främsta människo- och karaktärsbildare. Därför har hennes arbeten sitt stora värde även för senare tidens läsare.

Alvilde Prydz föräldrar välsignades med tolv barn. Hon antyder själv i en intervju föräldrarnas stora ömhet för sina barn och framhåller deras uppfostringsmetod, som isynnerhet äsyftade att utveckla karaktärens värde och dana en fast vilja hos barnen. Att lära dem se framåt mot höga mål och att äga vilja och förmåga att övervinna svårigheter och nå målet. Men att finna sitt mål i livet, det var vad Alvilde Prydz redan som barn grubblade över. I en liten rörande dikt beder hon därför den goda guden att visa hennes mål i livet, så att hon aldrig måtte glömma det.

Till Mo prästgård i Telemarken kom hon vid sjuåttio års ålder som guvernant. Hon söker utvidga sina kunskaper genom självstudier och tager sin uppgift grundligt. I en jämnårig, en prästdotter från ett grannsamhälle, finner hon en besläktad natur och en vän, som starkt påverkar henne i de första ungdomsåren. Hon börjar nu sina litterära försök och skriver novellen Alfhild, vilken dock bliver en stor missräkning. Efter ändlösa omskrivningar och rättelser, som en vän, en teologie studerande, tillråder henne, förlorar hon tålmodet. Ingen förläggare vill taga den. Förtvivlad över alla motgångar slungar hon boken på eldhärden. Hon ansåg icke boken misslyckad, men orkade ej övervinna svårigheterna. Sjuk och nedbruten lämnar hon efter få år sin verksamhet och reser hem till fadern, som lever som tullinspektör i en liten avlägsen gränsby. Här stannar hon åtskilliga år, sköter huset åt fadern och fortsätter sina litterära försök. Skriver om nätterna för att få arbeta i lugn och ro. Ären gå i ett ödesdigert nedtryckande enahanda. Lilly Heber kallar denna period för Alvilde Prydz mörka tid.

Romanen Agn och agnar skrevs under denna tid, men först tio år efteråt, 1880, utgav hon boken på eget förlag efter fåfänga försök att få förläggare, men obeaktad av pressen vann den dock ringa framgång. Den var värd ett bättre öde.

Flera år efteråt skriver en kritiker, att den var ett självständigt arbete, som stod högt över den vanliga debutmiljön.

Med hennes nästa bok, *I moll*, börjar framgången. Den utkom 1885 och trycktes på Hegels förlag i Köpenhamn samt betaltes med ett rundligt honorar. Ett le- gat tillföll henne samtidigt. Hon kunde nu realisera sin mångåriga dröm: en resa till Paris. Vistelsen här blev av enorm betydelse för hennes vidare utveckling. Nya intryck, nya människor, konst, litte- ratur, teater, musik, allt vad hennes hung- rande sinne behövde och längtade efter, fanns här. Snart kom nya verk från hen- nes hand slag i slag.

Av dessa må här nämnas några få, men de mest betydelsefulla äro *Lykke* och *På Fuglevik*, 1891. Båda dessa ro- maner supplerar varandra, båda äro äkten- skapstragedier, där de två, man och kvin- na, genom att var och en hävdade sin starka individuella självständighet, antin- gen gå under eller förfläckas. Dock, den starkaste av Alvilde Prydz romaner är otvivelaktigt *Gunvor Thorsdot- ter till Härö*. Den utkom 1896 och väckte genast stor uppmärksamhet. En samtidig kritiker omnämner boken som ett mästerverk och finner mänsklighetens och godhetens evangelium levandegjort i Gunvors person, som betecknas som det tjugonde århundradets idealkvinna. Pres- sen, såväl den in- som utländska, strömmar över av lovtal.

I samband med *Gunvor Thors- dotter* kan nämnas romanerna *Dröm* och *Människor* m. fl., båda dessa se- nare högst värdefulla.

Alvilde Prydz stod nu på höjden av sin konst. Hennes böcker vunno framgång långt ut över Norges gränser och översat- tes på alla kulturspråk.

Dramat *Aino* skrevs 1901, uppfördes på Nationalteatern i Oslo och mottogs med stor framgång. Efter detta tiller- kändes hon på hemställen av Björnstjerne Björnson, Henrik Ibsen m. fl. stortingets stipendium: 1,500 kr. årligen i tre år.

De här nämnda arbetena utgöra endast en del, det väsentligaste av Alvilde Prydz rika produktion. Bl. a. har hon i studie- häften skrivit artiklar i sociala och ve- tenskapliga spörsmål.

Alvilde Prydz författargärning har haft sin stora betydelse även för nutidens kvinnor. Hon var kan man säga arvta- gare till Camille Collets författarskap. Båda gjorde de sin stora insats för kvin- nornas frihetssträvanden. Men Alvilde Prydz levde under en senare tid, då bre- schen redan var gjord. Hon kunde där- för öppna vidare vyer och vara djärvare i sina krav, detta även ifråga om kvin- norna, deras uppgift i livet och ansvar in- för dem själva. Men förstodo kvinnorna detta?

Betecknande är i detta sammanhang en

ANNA STERKY.

Soc.-Dem. Kvinnoförbundets hedersordförande fyllde 70 år den 18 april.

artikel av Bj. Björnson i tidningen *Verdens Gang*, däri han frågar varför icke kvinnorna ha samlat sig kring Alvilde Prydz verk? Ja, varför?

Alvilde Prydz har själv flera år efteråt och några månader före sin död i ett pri- vatbrev förklarat vad hon velat med sin diktning. Hon säger:

Ha icke Norges kvinnor en känsla utav att jag givit dem hela mitt liv. Genom min diktning har jag velat visa dem de- ras naturs adel, velat höja deras karak- tär och skapa en ädlare kvinnotyp och därigenom lyfta männen och hela samhäl- let. Min diktning har arbetat på att skapa människor bland oss. — —

Detta endast en kort resumé av Lilly Hebers bok, men kvinnorna böra läsa Alvilde Prydz arbeten. De äro synnerli- gen givande ämnen i vår moderna tid.

A. St — y.

Birkagårdens folkhögskolas sommar- kurs 18 juni—31 juli 1926.

Birkagårdens folkhögskola öppnar i år å Marholmen sin första sommarkurs för flickor. Marholmen ligger 13 km. sydost om Norrtälje i härlig skärgårdsnatur. Kur- sen har möjliggjorts genom donation av grosshandlare Nils Berg, som låtit upp- föra den nya skolbyggnaden och bekostar årets sommarkurs. Strax i närheten av skolan ligga Marholmens semesterhem, vars gäster äga rättighet att bevista vissa av skolans föredrag.

Tillfälle till bad och friluftsliv kommer att givas. Minimiålder är 18 år. Avgift för hela kursen, bostad (eget rum), mat och undervisning är 100 kr., men medellös elev erhåller efter ansökan stipendium på 50 kr.

Undervisningsämnen bliva svenska, historia, etik, samhällslära, räk- ning, hälsolära, sång, handarbete (linne- sömnad, klädsömnad och mönsterritning) samt teckning.

Ansökan skall snarast insändas till Birkagårdens folkhögskolas rektor, Karl- bergsvägen 86, Stockholm.

Uppllysningar om kursen lämnas Vasa 59 05.

Lag om samhällets barnavård.

Fjärde kapitlet föreskriver huru barnavårdsnämnden skall förfara med omhändertaget barn och i 32 paragrafen säges, att av barnavårdsnämnden omhändertaget barn skall beredas erforderlig vård och sådan uppfostran, som är avsedd att göra det till en duglig samhällsmedlem. Det kan vara av betydelse att erinra sig den paragrafen, när barnavårdsnämnderna vilja flytta ett barn emedan de kunna få billigare fosterhem. Troligen kommer sådana åtgärder på tal då och då. Om ett barn kommit i fosterhem, där det gives en förständig ledning och en god fostran, men detta fosterhem ej har råd att behålla barnet mot den lilla summa som barnavårdsnämnden i allmänhet bjuder, kan den, som för barnets talan, fosterfader, fostermor eller barnavårdsman, hindra denna flyttning, genom att protestera mot barnavårdsnämndens beslut att flytta barnet och med redogörelser och intyg styrka att barnets fostran och vård är så god att den av barnavårdsnämnden beredda ej kan vara bättre.

Ett exempel: Ett barn vistas hos en barnlös familj i stad, som ej vill adoptera barnet och ej tycker sig kunna föda, kläda, fostra och vårda barnet under 30 kronor i månaden. Fosterföräldrarna hava visat sig ur alla synpunkter lämpliga, de förklara att de, i sinom tid, troligen komma att adoptera barnet, att de dock vilja först se hur det artar sig och att de ämna kosta all den undervisning på barnet, som barnets begåvning och deras egna förhållanden göra det möjligt för dem, men de vilja tills vidare hava 30 kronor i månaden i ersättning för vårdkostnaderna. Då finner barnavårdsnämnden att den kan få ett hem hos en familj på landet, enkla, hederliga människor, vars egna barn vuxit upp och lämnat hemmet, för 20 kronor i månaden. För dem betyder maten ingenting vidare, men att få pengarna på en gång kvartalsvis så mycket mera. De ta ej barnet för pengarnas skull endast, men man får mycket för sina pengar där på orten och den lilla som kommer kan bli en god handräckning med tiden. Barnet fostras enkelt och utan pretentioner och ingen kan säga vilket som är bäst för barnet, men mänskligt att döma ser barnets lott ljusare ut hos familjen i staden, där dess fram-

tidsutsikter synas vara mera vissa. Ett barn utackorderat på landet, som vet att det är stadsbarn, drages till staden och tar sig dit så snart det har möjlighet att gå sina egna vägar. Det är då handikapat av barnet, som vuxit upp i staden och fostrats till att ta upp kampen för tillvaron. Är hemmet i staden gott och finns det utsikter för att fosterhemmet klarar barnets vård och fostran, så låt det stanna där även om det skulle bli dyrare. Blir barnet dumt, trögt eller lönar fosterföräldrarna illa för sin fostrargärning, så får nämnden nog veta det i tid och kan ordna för det då. Jag menar att barnavårdsnämnden ej har rätt att säga om det oprövade hemmet att det är bättre och att en futtig femma eller tia i månaden ej får vara avgörande för barnets placering.

Om avgörande ej kan träffas omedelbart om den lämpligaste vårdformen för omhändertaget barn, bör barnet beredas plats i upptagningsanstalt eller barnhem, där så ske kan. Finns ej sådant hem kan barnet beredas plats i anstalt som omförmåles i 31 paragrafen lagen om fattigvård. Om barnet fyllt två år skall åtgärd omedelbart vidtagas för att bereda barnet vård annorstädes. Se 33 paragrafen detta kapitel.

Helst bör enskilt hem anskaffas och om bestämmelserna för utackorderingen stadgar 34 paragrafen om icke vanartade barns behandling. Härom mera i nästa nummer, när jag måste knappa av denna artikel på grund av det strängt begränsade utrymmet och att jag gärna i detta nummer ville ha plats för min artikel om hemsortsrätten. Barnavårdsintresserade torde läsa även den.

S. L—n.

Nytt häfte av Tidens Lexikon. Av Tidens Lexikon föreligger nu 3:dje häftet, omfattande uppslagsorden Byggnadskonst — Dulcinea.

Bland ord, som bli föremål för mera utförlig behandling, må nämnas Byggnadskonst, Börs, Canada, Cell, Dalarne och Danmark, till vilken senare artikel ansluter sig en synnerligen väl utförd karta i fyrfärgstryck.

Priset för det 96-sidiga häftet är endast 1 kr. Subskription mottages fortfarande i varje bokhandel.

''Anna'' i brons av Erik Shilsky.

Konsertföreningen i Stockholm

har i samråd med A. B. F:s Stockholmsavdelning beslutat att efter inflyttningen i det nya konserthuset därstädes anordna s. k. folkkonserter.

Konsertföreningens avsikt med dessa konserter är att göra den större allmänheten delaktig av orkestermusikens skatter samt att därigenom söka utveckla musikintresset och den musikaliska smaken hos denna allmänhet och bereda densamma tillgång till den bildnings- och njutningskälla, som musiken, icke minst orkestermusiken, utgör.

Konsertföreningen vill söka nå detta mål dels genom att vid folkkonserterna låta utföra program, som förena lättfattlighet och gedigen konstnärlig halt och dels genom att hålla biljettpriserna vid dessa konserter synnerligen låga. Biljettpriserna bliva därvid: 90 öre, kr. 1: 15 och 1: 35 plus nöjesskatt.

Konsertföreningens första folkkonsert ägde rum den 17 april.

Kvinnorna kunna, i familjelivet som i sällskapslivet, under samhälls- värven som under yrkesarbetet, i sina hem som under sina resor spinna de fina trådar, av vilka banden mellan folken danas. De kunna på otaliga personliga sätt stärka sympatierna och främja växelverkan mellan folken. De kunna rycka patriotismens mask från de krigshetsande oegennyttorna; sticka hål på de nationalistiska ordbubblorna, skämta bort de upparbetade farhågorna. De kunna sätta de högsta mål för sina fäders och bröders, sina mäns och söners politiska dådlust. Framför allt kunna de alltid och allestädes förädla känslan, förfina rättsbegreppen, skärpa omdömet hos de människor, vilka komma under deras inflytande. Ellen Key.

Vår fackföreningspalt.

Det kvinnliga inslaget i fackföreningsrörelsen.

I.

Det har inte alltid ansetts självklart, att kvinnorna skulle organiseras. När bokbindarna på ett av sina första möten år 1872 diskuterade frågan om förhöjd arbetslön, voro de mycket tveksamma, huruvida "fruntimmerna" skulle tillfrågas, om de önskade löneförhöjning. Många ställde sig avvisande. Ordföranden invände, att det "beror förnämligast på den arbetsförtjänst de ha, vad väg de taga, för kunna de ej genom arbete förtjäna tillräckligt till sitt uppehälle, så slå de lätt in på avvägar". Slutet blev emellertid, att man enades om att tillerkänna kvinnorna rätt att framföra sina önskemål. Inom träarbetareförbundet, som ju visserligen icke är något speciellt kvinnoförbund, tog man först år 1903 in en bestämmelse i stadgarna, varigenom de inom trävaruindustrin sysselsatta kvinnorna beviljades medlemskap. Att invändningar gjordes emot detta beslut, förstår man av uttalanden i förbundets tidning i anslutning därtill. "Vi kunna icke motsätta oss deras intrång" — hette det — "ty det är fåfängt att streta emot utvecklingen och därför må vi i stället göra de kvinnliga kamraterna till solidariska sådana. Vi må bereda väg för dem och förhjälp dem in i vårt förbund till gagn för såväl dem som oss."

Kvinnorna voro i allmänhet icke heller själva så värst angelägna om att komma med i organisationerna. Orsakerna torde ha varit många. Deras intressen voro icke så inriktade på samhällliga frågor som männens, och icke heller hade de fått blicken öppen för betydelsen och nyttan av sammanslutningar. De sociala fördomarna spelade måhända även en större roll för kvinnorna än för männen, liksom även religiösa betänkligheter utgjorde ett hinder för många. Att på den tiden söka medlemskap i en fackförening eller socialistisk förening ansågs nämligen vara ett oerhört djärvt tilltag, som ofta medförde trakasserier från arbetsgivarens sida. Männen voro som sagt icke så angelägna om att påverka kvinnorna. Först sedan de funnit, att kvinnorna utgjorde ett hinder för deras strävanden att för-

bättra löne- och arbetsvillkoren, började de på allvar reflektera på att få dem in i organisationerna, vilket så småningom lyckades. Försök gjordes t. o. m. att bilda speciella kvinnoorganisationer, men dessa föllo i regel icke väl ut. År 1902 bildades sålunda Kvinnornas fackförbund med mönster från Danmark, där man fortfarande har speciella kvinnoorganisationer. Medlemsantalet i Kvinnornas fackförbund nådde aldrig upp till någon nämnvärd höjd. År 1903 räknade det 275 medlemmar, 1904 406, 1905 476, 1906 1,037, år 1907 995 och 1908 692. I samband med de stora konflikterna år 1908 upplöstes det. Flertalet av dess medlemmar uppgingo i Skrädderiarbetareförbundet.

När Landsorganisationen bildades 1899, funnos icke mer än 26 kvinnor inom de 16 förbund, som då anslöto sig, men redan året därpå uppgick antalet till 1,029 för att sedan stadigt öka till år 1907, då det utgjorde 16,883. Därefter dalade det saktat nedåt, liksom även var fallet beträffande de manliga medlemmarnas antal. År 1917 var antalet kvinnliga medlemmar uppe i 14,402. Antalet manliga medlemmar utgjorde vid samma tidpunkt 171,744. Den 31 december 1925 hade man nått det högsta medlemsantal, som någonsin

förekommit inom Landsorganisationen. Hela medlemsantalet utgjorde nämligen 384,617, varav antalet kvinnor utgjorde 34,868 eller 9 %. Kvinnorna utgöra således en ganska liten del av medlemsstocken.

Efterföljande tabell åskådliggör de kvinnliga medlemmarnas storlek inom de olika förbunden i förhållande till hela medlemsantalet:

Som vi finna av denna tabell, är det icke mer än fyra förbund, vars medlemsantal utgöres övervägande av kvinnor. Tobaksindustriarbetareförbundet kommer som etta, varefter följa Hatt- och pälsindustriarbetareförbundet, Skrädderiarbetareförbundet och Bokbindareförbundet. Sedan följa några förbund, inom vilka kvinnorna utgöra omkr. en fjärdedel, såsom Sko- o. läderindustriarbetareförbundet, Bryggeriindustriarbetareförbundet, Livsmedelsindustriarbetareförbundet m. fl. Minsta procent-satsen utgöra kvinnorna inom Sågverksindustriarbetareförbundet, där de icke äro flera än 15 samt inom Järnvägsmanna- och Träindustriarbetareförbunden med respektive 1.0 och 1.1 %. Inom Väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet finnes en kvinna, som förmodligen är anställd å förbundets expedition.

Edit Larsson.

	Hela medlems- antalet	Antalet kvinnor	%
Bokbindareförbundet	3,590	2,354	65.5
Bryggeriindustriarbetareförbundet	4,582	1,198	26.1
De förenade förbunden	4,913	1,170	23.8
Frisörbiträdesförbundet	653	103	15.3
Försäkringsfunktionärernas förbund	273	40	14.5
Grov- och fabriksarbetareförbundet.....	43,252	4,321	9.9
Handelsarbetareförbundet	8,206	2,132	25.9
Hatt- och pälsindustriarbetareförbundet.....	1,498	1,056	70.5
Järnvägsmannaförbundet	34,872	369	1.0
Kakelugnsmakareförbundet	638	15	2.3
Kommunalarbetareförbundet	17,656	1,350	7.6
Livsmedelsarbetareförbundet	13,547	3,710	27.3
Metallindustriarbetareförbundet	70,998	2,947	4.1
Pappersindustriarbetareförbundet.....	26,135	1,013	3.8
Sadelmakare- och tapetserareförbundet	1,030	85	8.2
Sko- och läderindustriarbetareförbundet.....	9,584	2,825	29.4
Skrädderiarbetareförbundet	8,920	6,248	70.0
Sågverksindustriarbetareförbundet	33,354	15	0.04
Tobaksindustriarbetareförbundet	2,803	2,297	81.9
Transportarbetareförbundet	15,493	1,094	7.0
Träindustriarbetareförbundet.....	10,162	113	1.1
Typografförbundet	7,445	369	4.9
Väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet ...	3,034	1	
Summa	384,618	34,868	9

Boken om Thorsson.

Man må genast utan förbehåll tillstå, att den väntade boken om Thorsson, som nu utkommit på Tidens förl. till ett pris av kr. 3:75, infriar de högsta anspråk man rimligen kan ställa på ett dylikt verk. Förf., Ivar Vennerström, har på ett utmärkt sätt lyckats ge en bild av Thorssons växlingsrika, produktivt givande och utvecklingskraftiga levnadsbana samtidigt som biografiskildringen växt ut till en koncentrerad historisk belysning av de viktigaste avsnitten i den svenska arbetarerörelsens historia såväl som den demokratiska utvecklingen överhuvud ta-

Thorsson på väg hem från riksdagen.

get den senaste mansåldern i vårt land.

Förf. har synnerligen väl lyckats inkomponera de skilda utvecklingsfaserna i den rörelse, som Thorsson ägnade det väsentligaste livsarbetet åt, så att dennas utvecklingsbana både levande och logiskt åskådliggöres och på samma gång ger detta väldiga materialstoff, med sin bearbetning, en reliefbelysning av människan Thorsson i dess rika och mönrande växt med rörelsen. Dess stadium skänker en tjusning och ett lärorikt intresseväckande värde, som förlämnar boken bestående intresse.

Historien om Thorsson är även historien om den svenska arbetareklassens växt från intet eller från en betydelselös slavklass till sin nu-

varande jämförelsevis mäktiga ställning.

Man får följa Thorssons fängslade liv från vallpojken till den mäktige riksskattmästaren och läsa om många märkliga ting.

Man införes i den oerhört ansträngande Norrlandsperioden i Thorssons liv och man får hela skeddets jäsande oro och kamp från de utsugna sågverksarbetarnas led på ett målade sätt.

I en tidning, *Revolt*, som Thorsson tillsammans med några andra försökte starta i Norrland under sin allra tidigaste agitatorsverksamhet som skomakaregesäll, framdrar Thorsson som särdeles belysande för ställningen mellan det utsultna sågverksproletariatet och de rika sågverksägarna utdelningen vid Väststavarv. Densamma var för 1881 4,000 kr. pr aktie, 1882 2,800 kr., 1883 3,000 kr., sammanlagt 9,800 kr. på tre år pr aktie å 500 kr. Det var fakta som talade.

Den krypande, liberalt färgade arbetarerörelsen hade i Thorsson en oförsonlig fiende.

Efter den hårda tiden i Sundsvallsdistriktet drogs Thorsson åter till Ystad. Vi citera här ingressen till första kapitlet i Ystadsskildringen:

”När unge Thorsson slog ned i Ystadsdyllen, hade den sociala erans vindar redan börjat krusa det lugna vattnet. Med Thorsson växte vindarna till full storm. Genom honom blev det lilla trevna Ystad berömt över allt landet som dess värsta socialisthål. Och från ungdomens revolutionarism steg han till samhällets och historiens tinnar, ständigt bärande med sig genom livet lokalbeteckningen Ystad. I förstone skräck och sedan glans skänkte Thorsson åt sin barndoms stad.”

Det var som förf. visar en redan brännmärkt man som kom till Ystad. En sten att spotta på, en skräck att rysa för. Han gick under epitetet: Den förb—e skomakaren.

Det förelåg nu en synnerligen svår och uppslitande tid för vår rörelses finanser. Det var den värsta åtalshetsens år i slutet på åttiotalet och början på nittioalet.

Thorsson, som en av vår rörelses främsta agitatorer, fick dessa år i största utsträckning erfara en banbrytares vedermödor, dubbelt hårda

Tvätt-torget i Ystad.

när det gällde arbetsslavarnas frigörelsekamp och oförståendet från dem, som striden åsyftade att hjälpa. Vi skola icke vidare referera boken, då den bör läsas av alla intresserade för vår rörelse och långt därutöver kommer den säkerligen att spridas och läsas med stort intresse.

För oss alla, främst de unga, var Thorsson ett föredöme. Ännu så sent som hans sista sommar höll han 87 föredrag för 41,000 åhörare och färdades 13,350 kilometer enligt de noggranna anteckningar han själv förde. Thorsson var ytterst exemplarisk och noggrann. Det är ett stort nöje att se de utmärkta rapporter, som reproduceras i boken över diverse uppdrag, skrivna med Thorssons vackra handstil.

Thorsson och hans fru som nygifva.

Fjädergränd i Ystad.

Förf. ägnar i slutet av boken ett kapitel åt Thorssons trogna och förstående hustru, fru Anna Thorsson, under det mera familjära namnet: Mor Anna. Man får där en inblick i de båda själsbefryndade makarnas lyckliga familjeliv, som skänkte Thorsson den lugna vila och vederkvickelse han behövde för att kunna hålla ut.

Vårt parti och vårt land kunna vara tacksamma och stolta för en sådan man. Han var det redliga, moraliska modet personifierat. Vid slutet av sitt liv stod han, som förf. säger, som vårt folks yppersta folkpedagog. Hans livsföring var ett apoteos till arbetets ära. Må studiet av hans fostrargärning påverka oss alla att fullfölja arbetet vidare. Med denna önskan kan boken med sitt intresseväckande innehåll, goda utstyrsel och billiga pris rekommenderas till spridning i vidaste kretsar.

V.

Östra förstaden i Ystad.
En idyllisk arbetarestadsdel.

Gifta kvinnors rätt till statstjänst.

Andra kammaren följde sitt femte tillfälliga utskotts avslagsyrkande på hrr Lindbergs och Öhmans motioner. Majoriteten var knapp och ingav säkerligen hrr motionärer de ljuvaste förhoppningar om att lyckas nästa gång.

I denna fråga har hela pressen varit starkt engagerad och Morgonbris har haft flera artiklar och inlägg i densamma, varför vi ej nu skola framdraga eller ens referera de olika talarnas synpunkter för och emot.

Vi skola endast till diskussionen om att det är anmärkningsvärt att socialdemokrater så starkt engagerat sig för en lagstiftning mot gifta kvinnors rätt till innehav av statstjänster säga att även vi tycka detsamma. Vi skola inte bry oss om att stämpla det som reaktionärt, men man kommer inte ifrån att det betecknar ett steg bakåt angående befrämjandet av kvinnornas likaberättigande till arbete och tjänster i samhället. Kvinnorna ha haft och ha det fortfarande mödosamt att ernå den fulla likställigheten. De ha dock kommit ett ganska gott stycke på väg.

Ett vindkast, som visserligen vid första framstötten endast kan betecknas som litet motvind, äger dock den möjligheten att utveckla sig. Man kan då ej beräkna vilka värden, som kunna raseras för långa tider framåt. Det kommer därvid icke att stanna vid de speciella "kvinno-saksvärdena", utan verkliga kulturvärden kunna även spolieras. Om vi nu skola återgå till frågan om hur socialdemokrater borde ställa sig till detta spörsmål, så torde beslutet om de socialistiska kvinnornas organisation på socialistiska arbetareinternationalens kongress i Marseille 1925 säga oss en del och tillåta vi oss avtrycka ett stycke av detsamma i den översättning, som återfinnes i Socialdemokratiska partistyrelsens årsberättelse.

Där säges:

"De socialistiska partierna kräva det lagfästade likaberättigandet mellan

man och kvinna i fråga om äktenskapet, ifråga om statstillhörigheten vid giftermål och ifråga om de utomäktenskapliga barnens likaberättigande med de äktenskapliga. De inträda vidare för kvinnans likaberättigande i fråga om yrken och ämbeten, inklusive statsämbeten, samt för kvinnans fullständiga ekonomiska likaberättigande inom näringslivet utan hänsyn till civilstånd eller behov. Därför måste den socialistiska rörelsen i alla länder befrämja organisationen av kvinnorna för att giva dem tillfälle att behandla de sociala kvinnoproblemen och att göra dem dugliga att själva medhjälpa vid deras lösning." S. V.

Träskulptur av C. Dall'Antonio.

Min första majdemonstration.

När de röda dukarna vajar för vinden och demonstrationståget ringlar fram genom gatorna med den eggande musiken i teten, då ila mina tankar så gärna tillbaka till den första maj för många år sedan, som blev mitt livs vändpunkt.

Nämnda första maj hände nämligen något som gav mitt liv en ny inriktning, och som även avlägsnade den största prøvostenen ur mitt äktenskapliga liv. Det började med att min man, som före vårt giftermål bedyrat att aldrig mer förtära starka drycker, begärde att jag skulle köpa hem en liter brännvin åt honom. Var det inte nog med att jag till min hemliga sorg märkt att han, i sitt uteliv, börjat återfalla i sin från ungdomslivet invanda dryckenskap, utan begärde han nu också av mig att jag skulle hämta hem sprit åt honom? Jag som alltid haft sådan skräck för allt vad rusdrycker hette, skulle nu vara tvungen att bära hem dylika åt min man som jag älskade och högaktade. Vad det gjorde ont in i hjärteroten. Och jag greps också av förtvivlan vid den förfärliga tanken att han möjligtvis ärvt sin fars spritbegär. Erinrande honom om hans löften, bad och besvor jag honom att förskona mig från att hämta hem rusdrycker och att se honom drucken. "Om ej för min skull, så för din förstföddes där i vaggan, och för den oföddes skull", tillade jag med återhållna tårar i ögonen. Men han tog mig om livet, svart och sotig som han var, och sade på sitt muntra men bestämda sätt: "Se så, min lilla snälla, förståndiga Mali, bråka nu inte, utan skynda dig bara till torgs och gör dina uppköp medan jag ser till lillen och gör mig i ordning att gå ut till majdemonstrationen. Och inte kan det väl vara något farligt om du går inom försäljningsstället när du går förbi och hämta en 'liter', för här kommer nog ett par kamrater hem i eftermiddag. Och du ser väl hellre att vi i allgemytlighet sitta här hemma, än att vi gå på krogen? Man får ju lov att bjuda igen någon gång." Aj! — där kom beaktelsen. Han fick en förebräende blick och med stum resignation kastade jag en schal över axlarna, tog min torgkorg med en literbutelj i och gick, med en tung suck. Vad jag kände mig olycklig. Skulle jag låta bli att köpa brännvin? Nej, då skulle han kanske i vrede gå på krogen. Skulle jag visa mig munter och trevlig därhemma och bjuda honom och hans kamrater, och så, o, fasa, inviga vårt lilla förut så lugna hem till en dryckesstuga, där måhända eder, dumheter och råheter, under rusets inflytande, skulle bli den förhärskande samtalstenen? Och så mina barn som skulle växa upp och få bevittna eländet. Vore det inte bättre att göra slut på alltsammans genom att kasta mig i kanalen? Medan dylika tankar korsade min hjärna, kom jag till närmaste utskänkningsställe, där jag alltid förr med djupaste medömkan sett, inte blott massor av män och kvinnor stå i kö, utan även trasiga barnstackare som i den strängaste kyla stätt där huttrande av köld, bedjande de äldre köpa åt dem också.

Och nu stod jag med i kön, bland dessa många stackare, som offerade sina med svett och möda förvärvade pengar åt spritbolaget. Den ångest, blygsel och förödmjukelse, som jag i början kände, för-

svann snart för en häftig vrede, som kom mig att slå korken så kraftigt i den fyllda literflaskan att denna krossades mot disken. Efterföljd av mustiga tillmälen från några av de innevarande kunderna skyndade jag ut. Skulle min man tro mig, när jag sade honom att det inte alls var min avsikt att förstöra det köpta? Det måste han, jag brukade inte ljuga för honom. Nog fruktade jag att han skulle bli ond, i synnerhet om han upptäckte en aldrig så liten glimt av skadeglädje i mina ögon. Men nog skulle jag ta mod till mig och säga honom, att det var en fingervisning till att om alla "litrar" rönte samma öde eller bättre om alla spritställen stängdes för alltid så skulle många hem skonas för sorg och elände. Ja, jag satte upp en hel nykterhetspredikan medan jag fortsatte min väg till torget, där jag snart handlade litet matvaror och där redan stora skaror av arbetare hade samlats. Musik ljöd mig till mötes. Ack, härliga musik! Den kom mig att glömma både literhistorien och att min man satt hemma och väntade på mig. Det blev så lätt inom mig. Sorgen och grämseln försvann. Lugn vände jag hemåt men saktade stegen för att få mer av musikens toner. Nu hördes den närma sig. Det blev ett liv och ett spring på gatorna. Polisen fick hjälpa till att lugna ett par skenfärdiga hästar, som skyggade för det långa demonstrationståget med fanor och standar, som nu böljade framåt Östergatan. Hur skulle jag nu fort komma framåt och hem? Stanna och kanta trottoaren ville och torde jag ej. "Där stå många nog och se dumma ut", hade min man en gång sagt. Men jag skulle ju hem. Ja, det var så dags nu. Min man hann ju ej med ändå. "In i ledet!" ropades det. Näväl, jag kunde ju för en gångs skull representera honom där. Jag tog emot inbjudningen, huvudsakligast för jag ville framåt och för att få höra så mycket av musiken som möjligt. Vid sidan av en äldre, allvarsam man drogs jag med i ledet. Nog var jag en ovanlig demonstrant, barhuvad och med en torgkorg på armen. Men när jag såg någon av trottoarpubliken hänle eller peka ut mig, mötte jag stolt deras blick eller gav jag dem en nick som de kunde tyda som: "Kom med!" eller: "Så 'na stackare ni ä!". Ja, alla, både de oförstående arbetarna och överklassarna, vilka trängdes på trottoarer, balkonger, i butiks- och förstudörrar, föreföllo mig så högfärdiga och dumma. Och jag själv tycktes smälta samman med denna skara av betungade och nertryckta, som eniga gått ut för att visa sig vilja spränga bojorna och fordra rättvisa och för att än fastare knyta broderskapets band och elda varandra till kamp för en ljusare framtid.

När ledet vek av i Norregatan hade jag kunnat fortsätta hem mot "Öster", men vid musikens toner och vid uppfångandet av en och annan strof ur arbetarnas sång rycktes jag med framåt allt fortfarande tills skarorna fylkade sig kring talarstolen ut å Rörsljömärken.

Aldrig förut hade jag gjort mig reda för vad en majdemonstration innebar och vad den åsyftade, men här blev det mig klart. Vid åhörandet av den lugna, sakliga utläggningen av arbetarnas rättfärdiga krav, rättigheter och skyldigheter

m. m. började jag reflektera över mycket, om vilket jag till min blygsel fann att jag förut haft alldeles barocka åsikter. Jag blev "väckt".

Nog hade min man ofta försökt resonera med mig om arbetarrörelsen och socialismen, men så fort han därvid kommit att beröra min från barndomen blint tillgivna dogmatiska religiösa troslära, kände jag mig alltid oerhört sårad. Och när han insåg att detta vållade mig smärta och grubbel och att han ej — ringa upplyst, som han var på den tiden — ägde förmåga att med fakta och bevis rubba mina förbenade åsikter, så hade han lämnat mig i ro. Första-maj-talaren däremot, en skolad och sansad man, kom icke blott min innersta barnatro att vackla, utan öppnade även ögonen på mig för allt bedrägeri och alla dårskaper, som döljas under religionens täckmantel och för de många himmelskriande orättvisor och missförhållanden i samhället, som dock allt mer och mer skola försvinna, ju mer vi alla genomsyras av socialismen, som berör både den ekonomiska sidan av människolivet och hela vårt rättsmedvetande, vår religiösa uppfattning, ja, hela vår kultur. — Ja, mycket, mycket fick jag att tänka på ej blott på vägen hem, utan en lång tid framåt.

Med de nya tankarna och striderna i mitt inre kom jag hem till min man, som ej hann att komma med varken frågor eller förebräelser, ty jag kastade mig snyftande till hans bröst. Den sista timmens många olika känslor måste få ett utlopp.

"Du nästan skrämmer mig, så blek och upprörd som du är, Mali. I början förargad, men sedan orolig över ditt långa dröjsmål, började jag frukta att du verkligen på allvar tog vid dig att jag tog en gök tillsammans och under resonemang med ett par kamrater", utbrast han och fortsatte: "Aldrig anade jag dock att det skulle gripa dig så hårt. Kan du ej övervinna din skräck för sådant, så vill jag ej du ska lida för min skull. Då får hellre vänskapen fara."

Vad han var god! Blixtnabbt för den tanken genom mitt huvud: "Skall jag låta honom bli i den tron, att det var uteslutande orsaken till min upprörda sinnesstämning och begagna mig av tillfället att ge honom en läxa för framtiden, för att han skall bli ständaktigt i sin föresats?" Men vid hans sista ädla, manliga ord kunde jag ej annat än för honom helt öppna mitt hjärta och omtala min demonstration och hur mycket i mitt inre, som talaren väckt till liv, och hur mycket han givit mig att tänka på. Härvid sköt en glädjeblixt ur min mans ögon. Nu var ju isen bruten. Nu kunde han hoppas på förstående när han började resonera med mig om socialismens idéer. Vi fördjupade oss också snart i de socialistiska strävandena och allt föreföll mig nu så ädelt, så rättvist, ja, överensstämmande med Jesu egen lära om barmhärtighet, människokärlek och broderskap. Det var ju religion och jag som trott på detta barnsliga nonsens att socialismen vill ha bort all religion och endast vill dela alla förnödenheter lika. Jag såg hur glad min man var, över att hans hustru kommit in i hans tankevärld. Hur väl förstod jag ej nu var för när han sökt kamrater. Han var en kunskaps-törstig, sanningsökande man, som liksom så många andra brutalt hade blivit ryckt från en tidig barndom ut till grottekvarnen, med blott litet katekesplugg som underlag till sitt vetande. Han kände behov

av att utbyta tankar med kamrater, som måhända haft tillfälle att tränga längre in i de nya idéerna och lärorerna och därvid plockade han upp varje litet kunskapsfrö, som föll, till och med vid branten av dryckenskapsavgrunden. Men i dag hade han i sin hustru vunnit en verklig förstående kamrat för livet. Våra tankar och känslor förenades kring ett och samma mål i denna stund, då vi föresatte oss att med alla till buds stående medel arbeta oss till verklig insikt i de ledande tankar, efter vilka vår tid formar sig, för att värdigt kunna följa med denna vår tid i sin frammarsch till lyckligare förhållanden för oss, för våra barn och för alla. Och det blev ej blott en föresats, som hos mången tyvärr stannar därvid, utan en föresats omsatt i verklighet och handling. Tidningar, skrifter, föreläsningar, diskussioner, agitationer och tal försummas ej rätt gärna, och allra minst en majdemonstration, oaktat ödet kastat oss till en liten efterbliven ort, där ej blott s. k. överklassare, utan även många, många slöa och fega arbetare med hustrur, vänner och deras väninnor, stått längs rännstenarna och vid husknutarna eller bakom gardiner eller annat "skymundan" och gjort sig löjliga eller förundrat sig, ja häpnat ej blott över demonstrationen och talen, utan även över att en kvinna, en enda, följde sin man i ledet. Åtminstone första gången det här var majdemonstration väckte detta en oerhörd uppmärksamhet, men har dock manat något litet till efterföljd vid senare årens majfester.

Återgående till min första majdemonstration, vill jag blott sluta denna enkla skildring med, att det hemska spöke, dryckenskapen, som en tid hade hotat förstöra mitt sinneslugn, min man, min familjelycka och som själva första maj hotat träda över tröskeln till vårt hem, blev för alltid jagad därifrån. Ty då jag omtalade för min man hur det gått med hans "liter" och hur jag vändats, och bad honom att ej mer förtära rusdrycker varken hemma eller i sällskap, svarade han: "Var du lugn! Efter detta, och för en sådan hustru och för mina barns skull är det värt att våga en dust med dryckenskapen. Och en dålig karl skulle jag vara om jag inte skulle kunna övervinna en eller annan frestelse." Att detta var karla ord ville jag nog tro. Dock kände jag en hemlig ångest för att han ej skulle kunna bestå första provet, när kamraterna senare på dagen kommo hem för att få den utlovade "göken". En ung kvinnlig släkting, som nyss kommit in för att se om oss, sade mig sedan att medan min man bjöd dem välkomna blev jag kritvit i ansiktet och gjorde en ofrivillig rörelse med handen åt hjärtat, så att hon blev riktigt ängslig för mig. Ja, skrällen satt där än, men den försvann för alltid denna första-maj-eftermiddag. Vid kaffebordet gjorde min man en så komisk utläggning av "literns" öde, på samma gång han gjorde sin ursäkt för den uteblivna göken, att vi fingo oss alla ett gott skratt. Under den angenäma pratstund som följde därpå

Utsikt över Krokvattnet, Dalsland. Ur Svenska Bilder.

Ombud från kvinnodistriktens styrelser samlade till konferens i Stockholm.

Med anledning av de stundande landstingsmannavalen samt för behandling av en del inre organisationsfrågor hade förbundsstyrelsen under april månad sammankallat ombud från kvinnodistriktens styrelser till en konferens i Stockholm.

Sedan förbundets ordf., fru Signe Vessman, hälsat deltagarna välkomna och redogjort för anledningen till konferensens sammankallande samt funktionärer valts och arbetsordning fastställt, övergicks till första frågan på dagordningen, som gällde förbundets utvecklingsmöjligheter.

Fru Vessman inledde med en historik över förbundet och en jämförelse mellan den svenska och åtskilliga andra länders socialdemokratiska kvinnorörelse. De gjorda jämförelserna gävo vid handen, att vårt förbund ingalunda har anledning att misströsta, men att vi ändock måste sporra alla krafter för att kunna samla alla arbetarekvinnor inom det soc.-dem. partiet.

Diskussionen blev synnerligen livlig. Ett tjugotal anföranden höllos och diskussionen utmynnade i att en del önskemål uttalades.

förde jag med avsikt talet in på nykterhetsföreningar och fick därvid en god hjälp av den präktiga flicka, som kommit till oss, just i en behaglig stund. Hon var goodtemplare och talade varmt och övertygande för nykterhetsarbetet, vilket gjorde ett starkt intryck på de båda unga, intelligentare arbetare som voro våra gäster.

Emellertid blev denna min 1 maj-demonstration yttersta orsaken till att jag icke blott blivit förskonad för all den sorg, grämselse, nöd och elände, som en onykter man vållar sin maka och hemmet, utan även en orsak till den innerligaste harmoni i vårt hem, där nu nykterhet, upplysning och människo-

Efter middagsrasten talade riksdagsman Martin Andersson och hr Joel Ljungkvist om samarbetet med parti- och ungdomsdistriktet. Båda föredragen voro rika på uppslag; den efterföljande diskussionen blev också synnerligen givande.

Andra dagens förhandlingar började med föredrag av fru Marta Larsson om "Distriktens uppgifter gent emot klubbarna och förbundet". Diskussionen pågick till lunchrasten, varefter fru Disa Västberg talade om den ständiga agitationen och Agnes Söderqvist om studie- och instruktionsverksamheten samt Hulda Flood om agitationen för Morgonbris.

Samtliga dessa frågor diskuterades livligt.

Sista ärendet på programmet var Agda Östlunds föredrag om "Agitationen för landstingsvalen". Ehuru denna fråga skulle behandlas gemensamt med partiledarekonferensen blev även här meningsutbytet ganska livligt.

Sedan fru Vessman avtackt konferensen och önskat att den måtte ha varit till förbundets och partiets bästa och fru Anna Wallin framfört deltagarnas tack, avslöts konferensen.

Samtliga deltagare i Kvinnoförbundets konferens övervoro även partiets valledarekonferens, där också agitationens arbetet bland kvinnorna ägnades en ingående behandling.

värde är vårt motto. Och vem vet om ej flera med mig ha just en majdemonstration att tacka för sin pånyttfödelse.

Ty jag är livligt övertygad om att majdemonstrationen med den högtidliga prägel den nu har, sedan berusade deltagare blivit en sällsynthet och första-maj-talen, vilka numera presteras i vårdat språk, gediget och medryckande, sakligt och lugnt, å öppna platser, dit många som aldrig eljest skulle åhört ett dylikt tal samlas och lyssna, skall verka väckande.

A m a l i a R a s m u s s o n .

Vårt studiearbete.

I Morgonbris föregående nummer påpekades i denna spalt nödvändigheten av studier i historia och att det för oss kvinnor, för att rätt kunna bedöma vår egen tid och dess förhållanden, var särskilt nödvändigt att studera den historiska utvecklingen av kvinnans ställning i samhället.

Då litteraturen på detta område är mycket knapphändig och åtminstone för kvinnorna i landsorten svårtillgänglig, skall här i några artiklar göras ett försök att i någon mån ge en liten översikt över denna utveckling. Vinnes inte mera, så kanhända dock så mycket vinnes, att någon enda av våra medlemmar får intresset väckt för vidare studier i detta ämne.

I.

Bland alla den gamla tidens missförhållanden var väl ett av de svåraste, att kvinnan aldrig blev myndig. Den gifta kvinnan stod under mannens förmynderskap och den ogifta fick i allt rätta sig efter en förmyndare. Han förvaltade hennes tillgångar, ifall hon hade några, och han kunde neka att betala ut av hennes egna pengar, ifall hon tänkte använda dem till något som han inte gillade. Han kunde neka henne att bosätta sig var hon ville, ja, hans befogenhet sträckte sig så långt att han t. o. m. kunde neka henne att gifta sig med den hon ville ha.

Hade det då alltid varit så?

På denna fråga kunna naturligtvis endast forskarna ge oss svar, och inte ens dessa kunna ge svar som äro fullständiga och uttömmande.

I sin bok "Kvinnan", i senare upplagor betitlad "Kvinnan och socialismen", behandlar den tyska socialistiska tänkaren och arbetarledaren August Bebel (född 1840, död 1913) "Kvinnan i forntiden, nutiden och framtiden" och han pekar där på, att det enligt forskares utsago, fanns ett skede i forntiden, då kvinnan var familjesamfundets ledarinna och till följd därav åtnjöt stort anseende. Forskarna stödjå sina påståenden på det faktum att det ända fram till våra dagar påträffats folkstammar vilka fortfarande leva under samma förhållanden. Så t. ex. hade en forskare, vilken förut betvivlat dessa teorier, i slutet av adertonhundratalet företagit resor i

södra Afrika, och där till sin stora överraskning erfarit, att samlivet hos infödingarna i Afrikas inre fortfarande hade samma former. Vid Sambesi påträffade han en åkerbruksidkande negerstam, där kvinnorna åtnjöt stor företrädesställning. De sutto i rådet, och en man som gifte sig måste lämna sin by och övergå till hustruns, varvid han måste förbinda sig att förse sin hustrus mor med bränsle i hela hennes liv. Vid skilsmässa förblevo barnen moderns egendom. Däremot måste hustrun sörja för mannens underhåll.

Under det skede i forntiden då kvinnovälde rådde, härskade liksom under föregående familjeformer egendomsgemenskap och tycks tillståndet i allmänhet varit ganska fredligt — men blev en stam anfällen var det männens skyldighet att försvara den i vilket de kraftigt understöddes av kvinnorna. Inom stammen förde kvinnorna ett strängt herravälde, och den man som var ren lättja underlät att bidra till det allmänna underhållet, visades på dörren och fick då söka sig tillbaka till sin forna stam, där man knappast tog vänligt emot honom, eller inträdde han i någon annan där man visade sig fördragsammare mot honom.

På grund av ändrade egendoms- och släktskapsförhållanden — man tycks under olika tidsskeden räknat släktskapen efter helt andra grunder än vi, liksom även det äktenskapliga samlivet haft helt andra former — så försvann så småningom moder-rätten och ersattes av faderrätten.

I stället för gruppäktenskapet, vilket tydligen föregåtts av en del andra olika former, uppstår nu parningsfamiljen, en man lever samman med en kvinna. Fadernskapet kan numera fastställas. Denna form för det äktenskapliga samlivet hindrade visserligen inte mannen från att ha så många älskarinnor han behagade, men av sin hustru fordrade han obrottslig trohet.

Då faderrätten, d. v. s. den manliga härstämningen blev gällande i den judiska stam- eller gensförfattningen uteslötos döttrarna från arv. Detta ändrades sedermera, åtminstone i den händelse fadern icke efterlämnade någon son. Kvarlevor från denna arvsrätt ha vi fått dragas med, långt fram i vår tid, det

var nämligen så sent som år 1845 som syster blev tillerkänd rätten att arva lika med broder, förut hade hon endast fått arva hälften, och dessförinnan hade döttrarna varit arvlösa. I och med männens övertagande av herraväldet, uteslötos kvinnorna från rådsförsamlingen och från varje ledande inflytande. Med kvinnans frihet är det nu slut. För att inte väcka annan mans åtrå får hon inte uppträda obeslöjad utanför hemmet, hon delar visserligen mannens bädd, men ej hans bord, hon tilltalar honom ej med hans namn utan med ordet "herre". Hon är hans tjänstekvinna och han kan sälja henne som slavinna om det lyster honom, och begår hon äktenskapsbrott kan hon enligt aténsk lag få plikta med sitt liv eller sin frihet. Bebel understryker särskilt, att man vid studium av frågan om kvinnans samhällsställning måste fästa särskild uppmärksamhet vid det faktum, att "hon var det första mänskliga väsen som fick smaka träl-
domen. Hon blev slavinna innan det ännu fanns någon slav."

Detta förhållande borde nog också av oss beaktas, när vi, i vår tid, känna oss otåliga över den långsamma takten i utvecklingen av kvinnornas självständighet.

Generationers, genom uppfostran och leverne, inympade slavkänsla blåses inte bort i ett slag, genom antagande av några lagparagrafer.

Det största hindret för kvinnornas frigörelse ligger tydligen i den genom ärfthighet och uppfostran tillägnade uppfattningen att kvinnan är en mindre värd varelse än mannen, vilken uppfattning naturligtvis uppstått genom hennes genom århundraden bestående ekonomiska beroende och slaveri.

Det är inte endast männen, utan kanske i ännu högre grad kvinnorna själva som skatta åt föreställningen av kvinnan som mindrevärdig varelse, trots att man kanske inte alltid öppet erkänner det. Och detta gör att de allra flesta, av båda könen, ta kvinnornas underordnade ställning som något naturligt och reagera mot förändringen i det avseendet. Platon tackade gudarna för åtta välgärningar som de bevisat honom, den första var att han blivit född som fri man och ej som slav, men den andra att han blivit född som man och ej som kvinna. Detsamma går igen i en judisk morgonbön för det manliga könet, i vilken de tacka sin Gud för att de ej fötts som kvinnor.

Det är samma tema som Verner von Heidenstam romantiserat i diktsamlingen "Vallfart och vandringsår" där han i dikten "Muchails aftonbön" skildrar hur i solnedgången Kasans muselmanska män knäföllo på husens flata tak och prisade den Ende och ropade: "Jag tackar Gud att ej jag blivit kvinna." Endast den gamle Muchail som var mer än åttio år och provat livet ropade där emot till sin Gud att han sörjde över att han ej blivit kvinna, inte därför att hon var vackrare eller duktigare, bort det, nej endast därför att han då kunde "helt få älska mannen så som han förtjänar".

Åt detta le vi kanhända, men är det dock inte så, att de kvinnor äro lätt räknade som inte, trots att de kanske i övrigt äro ganska självmedvetna närma sig M a n n e n med en viss vördnad? Inte på grund av hans mänskliga förtjänster — vilket kunde vara en förklarlig känsla — utan endast därför att en nådig försyn låtit honom födas som man.

När så kvinnorna, utan att förut ha frigjort sig från dessa vaneförställningar, börja arbeta för sin frigörelse sker detta i många fall i någon sorts desperat oppositionslusta, och så uppstår den avart av utveckling som vi bruka benämna feminism.

Uppfattningen av kvinnans mindre värde har väl också bidragit till att det förr aldrig ansetts nödvändigt med samma grundliga utbildning för kvinnliga yrkesutövare som för manliga, och detta har i sin tur medfört att kvinnornas arbete betalats sämre, vilket i hög grad är orsaken till många av de misshälligheter, vilka i tider som dessa göra så mycket väsen av sig.

Som denna artikel redan svällt ut för mycket, så sätta vi här punkt, för att fortsätta i nästa nummer.

H. F.—d.

D:r Anna Kulischoff.

Då vi här ovan återge de sympatiska dragen av den för en tid tillbaka avlidna doktor Anna Kulischoff torde några ord böra sägas om denna högt begåvade och genom hela sitt liv så tappert kämpande partivän.

Anna Kulischoff var ryska, född i Moskva 1857. Redan vid 15 års ålder slöt hon sig till de ryska frihetssträvandena. Liksom så många andra av den ryska revolutionära intelligensen vände hon tidigt sitt fosterland ryggen. Snart därefter finna vi henne verksam i den revolutionära rörelsen i Italien. Där intog hon snart en bemärkt plats, då hon genom sin personliga förbindelse med rörelsens spetsar kom att stå i själva brännpunkten inom den unga socialistiska arbetarrörelsen.

Hennes arbete utfördes väsentligast dock inåt som god och uthållig kamrat med många av rörelsens ledare.

Hon studerade sedermera vid Züricher Polytechnicum ingenjörsvetenskap, vilka studier efter någon tid

avbrötos för att 1880 omläggas till medicinska studier. Den medicinska faktulteten i Zürich meddelade doktorsgraden åt henne 6 år senare. Hon tjänstgjorde sedan som läkare en längre tid vid medicinska kliniken i Pavia.

Anna Kulischoffs liv kom att bli rikt på upplevelser av skilda slag. Jämsides med trägna studier, bragte ett intensivt deltagande i det kulturella väckelsarbetet och i kampen för de socialistiska idéerna henne flera gånger inom fängelsets murar. Sammanlagt tillbringade hon 5 år vid olika tider inom fängelsemurarna. Samtidigt måste hon föra en oavbruten kamp mot en smygande fiende till hennes f. ö. svaga fysik, tuberkulosen.

Anna Kulischoffs betydande gärning ligger emellertid främst i vad hon i det tysta verkat och varit i egenskap av den italienska socialistledaren Turatis maka och levnadskamrat allt sedan början av 1885.

Alla som närmare känna de båda märkliga personerna vittna om att Anna Kulischoff har haft en i hög grad positivt betonad, eggande och inspirerande men på samma gång en lugnt harmonierande inverkan på Turati.

Hon var, trots sin svåra sjukdom, den alltid optimistiska livsbejaker-skan, som Turati så väl behövde då de många svårigheterna blevo allt för psykiskt pressande.

Ej i efterlämnade skrifter men i det för mängden osynliga inre personliga arbetet för ett stort mål, utfört i gott kamratskap med sin man, efterlämnar hon ett starkt och ljust minne inom den sydeuropeiska arbetarrörelsen. Denna rörelse är, främst i det land som blev hennes andra och slutliga hemland, för tillfället visserligen lamslagen men kommer väl i snar framtid att med ny styrka bryta sig väg. V.

Nöjen.

Ett av kvinnoklubbarnas stående bekymmer är frågan om ekonomin och vilka åtgärder man skall tillgripa för att täcka den stora lucka, som på grund av avgifternas otillräcklighet alltid finns i klubbkassan. Ofta är det så, att man för att få största möjliga förtjänst, känner sig tvingad att tillgripa nöjeställningar som vi själva finna mindrevärdiga, och som det måste en god del självövertvinnelse till för att vi skola

kunna arbeta med. Och dock äro vi alla medvetna om att en av kvinnoklubbarnas uppgifter just är att söka ge nöjeslivet en sund riktning.

Många gånger klaga klubbmedlemmar över att "ingenting duger", "folk har så stora anspråk" o. s. v. Det är inte alltid så gott att vara uppfinningsrik, men det är nog ofta så, att vi taga frågan om ordnande av nöjen alldeles för märkvärdigt, såväl som så mycket annat. Det har dock visat sig att enkla, trevliga nöjen uppskattats minst lika mycket som de mera storslagna och dyrbarare.

Under flera år har Västerås kvinnoklubb träget arbetat på att få in-tresset för anslutning till nöjen, som både gav förströelse och andlig och pekuniär behållning. Det är inte för mycket att säga att vi i stor utsträckning lyckats. Vi ha inte alldeles sluppit undan de obehagliga danstillställningarna och dessa ha vi tagit som nära nog ett syndastraff, men om dem behöva vi inte orda för andra, ty alla känna vi till dem, utan det är om de nöjen vi haft särskild glädje av och som också lämnat ganska gott ekonomiskt resultat. Vid flera tillfällen ha vi haft Folkvis-

''Luciagille hos nämndemans i Billby.''

aftnar, med låtar till fiol, folkvisor, och om det varit möjligt folkdanser, ett kort anförande om folkvisor och låtar har väl fyllt sin plats, och till dessa har alltid vunnits god tillslutning. Man kan ofta nog med en smula god vilja uppbringa ''förmågor'' i detta avseende på den ort man är hemma. Man bör inte vara så rädd för att anlita ''otrogna'' att medverka vid sina fester, och inte heller bör man dra sig för att vända sig till dem, som genom uppfostran och utbildning fått större möjligheter än mängen arbetare.

Själva kunna vi dock göra oerhört mycket om vi bara äro på det klara med själva kärnan i vårt nöje, som ju skall vara verklig och sund glädje, och det kunna vi åstadkomma med ganska små medel. Bäst är när de flesta av klubbens medlemmar på ett eller annat sätt äro medverkande i en fest, det blir ett mycket mera fördelat ansvar och arbete, än vid det vanliga sättet att tre eller fem skola arbeta och ansvara för alltsammans.

Bilden här ovan visar en del av de medverkande i ett par av de sista och säkerligen de mest lyckade fester vår klubb haft. Den första hölls före jul med ett ''Lucia-Gille'' hos ''Nämndemans i Billby''. Hela stora salen i Folkets Hus var förvandlad till en ''storstuga'' med dukade långbord för alla deltagare i gillet. Festen var tänkt till 1850-talet och med synnerligen enkla medel hade vi lyckats åstadkomma de gammaldags dräkter som satte sin

särskilda prägel på tillställningen. Där fanns sålunda ''Landshövdingen'', som höll tal om den fara, som lurade i alla de nya påfund och experimenter som tiden omkring 1850 var så uppfylld av, t. ex. galenskapen med vagnar som med en maskin framför sig skulle kunna föras fram på ett par skenor, eller, det vansinniga beslutet av 1848 att alla barn skulle lära sig läsa och skriva, för att inte tala om hotet mot husbehovsbränningen o. s. v. Borgmästaren, prost, länsman, magistern och deras matronor fullständiggade den ''förmärligare'' delen av de till ''gillet'' inbjudna. Till ett gille hör naturligtvis dans och den delen av festen ägnades uteslutande åt de gamla hederliga danserna, som i regel följa folkvisorna åt. Början gjordes sålunda med en regelrätt promenadpollonäs, följt av alla de nu antika vordna turschottis, frangais, gammal hambopolska m. fl.

Att den verkliga glädjen stod högt i ''storstugans'' tak behöver väl knappast skrivas om, och innan gillet var slut, hade de flesta ''gästerna'' tagit löfte av oss att snart komma med det nästa.

Och det gjorde vi i samband med klubbens årsdag, då Nämndemans höll bröllop för sin yngsta dotter Charlotta.

Några år hade gått sedan 1850 och man var mitt inne i en brytningstid. Det passade därför utmärkt att ''Magistern'' höll ett ''lärt tal'' om Erik Gustaf Geijer.

Det går så bra att även vid en fest

som huvudsakligast skall vara nöje, få en liten stund för något värdefullt, isynnerhet om man har deltagarna placerade vid kaffeborden.

Ingenting märkvärdigt fanns vid någon av dessa fester, men själva lokalen bjöd välkommen och försatte deltagarna i gott humör, och då inte flera biljetter sålts än att alla gott fingo rum, och den ''rätta tonen'' och stämningen redan från början angavs, fingo alla en känsla av en väl använd kväll för ringa kostnad och längtade åter.

Jag tror, att vi mera böra anstränga oss för de enkla re, men trevligare nöjena, de som mera tilltala familjerna, men givetvis också lämna ungdomen tillträde. Och ungdomen är inte värre än den också finner nöje och tillfredsställelse vid sådana, av trevnad och gott humör präglade fester. Kunna vi så få det därhän att kvinnoklubbens festtillställningar bli de tongivande i våra Folkets Hus, ja, då ha vi med heder skiljt oss från en av våra uppgifter och därmed också sporrats till arbete för alla de övriga, tyngre och svårare, men som dock utgöra det väsentliga i vårt arbete.

Agnes St.

Agitationen.

Under mars månad har förbundsstyrelsen gemensamt med Hallands partidistrikt anordnat en agitations-turné i Halland, med fru Agnes Söderkvist som talare. 17 platser ha besökts och mötena ha i regel varit ganska välbesökta. Ny klubb har bildats i Rydöbruk, vilken vid starten erhöll 14 medlemmar. Dessutom ha nya medlemmar tillförts klubbar och arbetarekommuner och distriktsledningen betecknar turnén som särdeles vällyckad.

Under april månad reser fru Sigrid Gillner-Ringensson i Örebro län, och till i maj förberedes en turné i Norrbotten med fröken Rosa Nordin som talare, varjämte för Jämtlands vidkommande anordnas lördags- och söndagsmöten, vid vilka fru Birgit Hedström håller föredrag.

H. F—d.

Försäkra Ert Liv i Folket

Brott och straff.

Några reflexioner i ett aktuellt ämne.

I.

Sällan torde problemet om brott och straff ha diskuterats så intensivt som just i dessa dagar. Överallt hör man orden "Marsjö", "Poukka", "Kungsholmsdådet" etc. med många och långa utläggningar. Och i allmänhet är man inte mild i sin dom. Även om det finns bedagade damer, som sända blommor till Kreuger, och jazzflickor, som darra av förtjusning vid tanken på sista dansen med von Arbin, så är antalet av dem som önska de båda herrarnas huvud på ett fat långt övervägande.

Nu som vid varje ruskigt brott vill man straffa så strängt som möjligt. Och man undrar, om det inte vore skäl att återinföra dödsstraffet. Livstids straffarbete är ett alldeles för mildt straff, menar man på många håll. Innerst inne finns det nog hos oss litet var något av den gammaltestamentliga hämndinstinkten: öga för öga, tand för tand. Men det är lyckligt, om vi kunna behärska den. Det är ej under ögonblickets upphetsning man skall stifta lagar eller döma. Det bör vara ett den lugna eftertankens verk.

Skulle då de sista ruskiga brotten icke ha blivit begångna, om dödsstraffet funnits? Detta finns knappast någon anledning att tro. Statistiken visar oss, att lagstiftningens humanisering ingalunda fört med sig någon ökning av de grova brotten. Dessa befinna sig i stället i oavslutlig sänkning. Och vill man se saken i ringaste mån psykologiskt, så är det ganska tydligt, att en mördare före sitt dåd icke reflekterar över straffet. En brottsling torde i stället undantagslöst behärskas av tanken på att han skall lyckas undkomma. Och när det gäller de svåraste brotten befinna sig så gott som alltid i ett sådant tillstånd, att han över huvud taget inte reflekterar.

Detta kan icke nog kraftigt framhållas. Allmänheten vill ha hel och full ansvarighet. Den reagerar starkt, när psykiatrikern förklarar den ene eller den andre ej fullt tillräknelig. Och ändå är det väl så, att de människor, som stå inför domstolsskranket mycket ofta ha fått sin vilja bunden på ett sådant sätt, att brottsligheten kan sägas vara en na-

turlig produkt av deras utveckling. Brottslingar äro ytterst sällan viljestarka individer, i regel äro de stackare, mera värda vår medkänsla än vårt förakt.

Ser man saken så, hyser man inga bekymmer över att fångar numera få en ganska människovärdig behandling. Men väl har man rätt att betvivla, att fängelser och anstalter äro de bästa medlen i kampen mot de osociala tendenserna. Under alla förhållanden äro de ett dyrbart medel. Man får gå ganska högt upp på den sociala rangskalan, innan individerna ha möjlighet att leva upp den summa per år, som varje fånge kostar staten. Det kunde ju så vara, om resultatet blev ett återskänkande åt samhället av människor, som förut ställt sig utanför. Men möjligheterna härför äro ganska små. Man minns undersökningen om de kvinnliga lösdrivarna. Tvångsarbetsanstalten visade sig där ganska maktlös.

Till stor del är det allmänhetens fel, att resultatet blir så klen. I det kritiska ögonblick, då den av samhället omhändertagne skall gå ut och börja ett nytt liv, är det oftare människors misstro än hans egen vrånghet, som gör det omöjligt för honom. Få vi veta, att vår granne eller arbetskamrat nyligen suttit på Långholmen, se vi inte längre på honom med samma ögon. Och detta är nog fallet, även om vi berömma oss av att vara socialt frigjorda.

Brottsligheten måste angripas med verksamare medel. Den villkorliga domen har visat sig vara ett kraftigt vapen, vars resultat vi måste glädja oss åt. Den har återgivit åt familj och samhälle hundratals unga människor. Men för övrigt bör man, när det gäller brottslighet som allt annat socialt ont, tränga till orsakerna. Brottsligheten har sina djupaste rötter i ärftlig belastning och dålig miljö. Allt miljöförbättrande arbete, bostadsbyggande, nykterhetsarbete etc., blir på samma gång en gärning till brottslighetens förebyggande. Och när det gäller medfödda defekter hos dem som leva i samhällets sumpmarker, måste man nog, även om det bjuder emot, gå in för den radikala åtgärden att hindra de allra minst samhällsugliga att sätta barn till

Giacomo Matteotti.

Bildandet av en Matteottifond.

"Matteottifonden" — fond för stöd åt arbetarrörelsen i länder utan demokrati — se där en stiftelse, vartill Internationalens exekutivkommitté beslöt ta initiativet i Zürich. Fonden är, skriver A. E.—g i Soc.-Dem., i första rummet avsedd att ge ett stöd åt våra förföljda italienska partivänner, som under fascistdiktaturen ha att utstå de största lidanden. Det är meningen att huvudsakligen söka få in medlen på den frivilliga insamlingens väg. Ändamålet är i sanning så behjärtansvärt, att framgången för den internationella insamlingen bör vara given. Mussolini sörjer dagligen för att allt vad demokratisk anda heter i länderna solidariskt måste reagera. Den fascistiska diktaturen har gjort den italienska folkfriheten hemlös. Ordets frihet, församlingsrätten och tankens frihet ha strypts tillsammans med demokratin. Det simpla våldet, knölpåkens och ricinöljans frälsningsmetod, har satts i högsätet. Vid universiteten drabbas alla minst avsättning den, som i sin forskning eller undervisning framlägger resultat, som anses strida mot fascistens intressen. För strejkande är straffet ända upp till tre års straffarbete. Att i tal eller skrift kritisera regimen är likaledes straffbart. Och i mordet på Matteotti reste sig fascismen ett monument, oförgångligare än kopparn. Processen i Chiato är en evig skam för västerländsk civilisation, och för den processen bär Mussolini ansvaret.

världen. Har man sett dylika släkters olycka, inser man, att en dylik gärning är i bästa mening human, liksom den kan bli nödvändig för samhället ur rashygienisk synpunkt.

Låt oss till sist — och här ligger det nära till hands att tänka på Marsjöfallet — få mera av reell rättvisa och mindre av formskärereri! Lagparagrafer äro bra och nödvändiga, men deras tillämpning kräver ett sunt lekmanaförnuft, som tar hänsyn till det väsentliga: människorna, deras känslor och motiv.

J. W—e.

Agitations- och organisations- arbetet inom partiet.

Omedelbart efter påsk samlades representanter från kvinnoförbundet till överläggning, huvudsakligast om det inre organisationsarbetet, varöver referat återfinnes på annat ställe i tidningen. Vidare meddelande till avdelningarna kommer snarast att utsändas. Partiets valledarekonferens tog sin början den 9 april och fortsatte i tre dagar. De två första dagarna upptogs också av diskussioner om det inre agitations- och organisationsarbetet och den tredje dagen ägnades åt de aktuella socialpolitiska frågorna och det allmänna politiska läget. Diskussionerna voro särdeles livliga och man gav och tog råd av varandra. För kvinnoförbundets medlemmar voro dagarna fulla av intresse och de flesta av dem höllo också ut till sista stund. Vid denna konferens, såväl som vid föregående partikonferenser, diskuterades kvinnornas organisationsfråga inom partiet, fastän denna gång kanske med litet större livlighet och av en del i en ton som man icke behövde höra på de konferenser som höllos 1921 och 1923. Det verkade som en återklang från debatterna för en 20 år tillbaka i tiden. I art. "Begreppsförvirring" har Agnes Söderqvist tagit till orda ang. denna debatt.

Helhetsintrycket från dessa konferenser är, att vårt parti i närvarande stund står starkt och anslutningen pågår i något hastigare tempo än förut. Den svåra ställning vi intaga som regeringsparti synes i det väsentliga vara förstått. Högerns skall på regeringen har icke åstadkommit någon flykt från fanorna. Folket förstår bättre nu var felet ligger i "regeringens oförmåga" än det gjorde vid föregående tillfällen, då socialdemokratin tog hand om riksstyret. De flesta veta att det icke kommer an på personlig oförmåga eller slapphet att vi ej få våra krav på det dagspolitiska området genomförda, utan att det är därför, att vi icke äga nödigt antal röster i den lagstiftande församlingen, trots att vi äro det största partiet.

Statsråden Sänders och Möllers föredrag gävo säkert de kraftigaste impulserna till nedläggandet av ett intensivt valarbete för höstens landstingsmannaval till socialdemokratins befrämjande.

Sofia Törnblad 50 år.

Den 5 sistlidne april fyllde fru Sofia Törnblad, Sölvesborg, 50 år.

Tidigt på morgonen uppvaktades hon av kamrater från Sölvesborgs kvinnoklubb, som framförde klubbens lyckönskan och överlämnade en skänkt gåva, bestående av en korgstol. Från släkt och vänner anlände under dagens lopp ett flertal presenter och blommor. På aftonen voro kamraterna inom kvinnoklubben tillsammans med släkt och vänner inbjudna till fru Törnblads trevliga hem, där festföremålet ytterligare hyllades med tal. Fru Törnblad har tillhört kvinnoklubben sedan den första gången bildades och har hon med liv och lust deltagit i arbetet för socialdemokratins framgång.

Kamrat! Du följes i fortsättningen av våra lyckönskningar om en ljus och lång levnadsbana. E.

Västgöta—Dals kvinnodistrikts konferens.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinnodistrikt höll Marie bebådelsedag den 25 mars ordinarie årskonferens i Arbetareföreningens H-sal, Göteborg. Soc.-dem. kvinnoförbundet representerades av fru Nelly Thüring och Soc.-dem. ungdomsdistriktet av hr Einar Lind. Sedan val av konferensens funktionärer förrättats, föredrogs verksamhetsberättelsen för år 1925, varav framgick, att distriktet den 31 dec. 1925 hade ett medlemsantal av 330 i 12 klubbar. En ny klubb hade bildats och tre klubbar mäst lägga ner sin verksamhet, men en hel del av kvinnorna från dessa klubbar ha gått in i arbetarekommunen på platsen.

Två kamratmöten ha under året anordnats, ett i Alingsås, där d:r Alma Sundqvist från Stockholm talade i befolkningsfrågan och ett i Trollhättan, där riksdagsman Anders Hansson talade om riksdagsarbetet.

För agitationen i distriktet hade anordnats en föredragsturné i kvinnodagsveckan den 10—18 oktober med Hulda Flood som talare. Dessutom har i distriktet föredrag hållits av fruarna Terese Svensson och Vilma Nilsson, Göteborg. Verksamhetsberättelsen godkändes.

Därefter föredrogs revisionsberättelsen, varav framgick, att distriktets inkomster och utgifter balanserat på kr. 1,272:35. Revisionsberättelsen godkändes och styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet för 1925 års förvaltning.

Den kommitté, som på 1925 års konferens blev tillsatt och som fick i uppdrag försöka få till stånd en rådfrågningsbyrå för kvinnor, rapporterade följande:

Som man ansett att en rådfrågningsbyrå för kvinnor i allmänhet står i ett ofrånkomligt samband med en gynekologisk klinik, hade kommittén noga förhört sig på den gynekologiska avdelningen å gamla Salgrenska sjukhuset, som förestås av förlossningsläkaren d:r Nils Bothén, om en utvidgning för förfrågningar i förebyggande syfte och av gynekologisk art kunde låta sig göra. Enligt d:r Bothén och förste stadsläkaren d:r Geselius förelåg intet hinder härför. Avgiften blir den vanliga polikliniktaxan.

För Västgöta—Dals distrikt för övrigt hade man träffat preliminärt avtal med d:r Gerda Lidforss av Geijerstam, som mot vanlig polikliniktaxa mottager besök samt mot en avgift av tre kr. besvarar skriftliga förfrågningar. Rapporten godkändes och förslagen bifölls.

Kommittén fick i uppdrag att stå kvar och, i den mån det låter sig göra, ordna med upplysning, annonsering m. m.

Därefter företogs val av distriktstyrelse. Det beslöts att V. U. även i år skall förläggas till Göteborg.

Omvalda till V. U. blevo fruarna Vilma Nilsson, Tora Skoglund samt Augusta Vallerstedt, Mölndal. Övriga styrelseledamöter blevo Anna Hällander, Ämäl, och Emma Lindberg, Borås. Suppleanter till V. U. blevo Sigrid Johansson, Terese Sjöberg och fröken Gerda Jansson, Göteborg. Övriga suppleanter blevo Maja Lundvall, Alingsås, och Natalia Olsson, Trollhättan. Till revisorer omvaldes Hedvig Johansson, Maria Johansson och fröken Augusta Nilsson, nyvald. Suppleanter blevo Hulda Sjöström och Hilma Lenander.

Ordet överlämnades nu åt fru Nelly Thüring, som höll ett anförande "om gift kvinnans anställning i statstjänst". Talarinnan anslöt sig till den ståndpunkt i frågan, som Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb tidigare intagit, nämligen att ej genom lagstiftning särskilja kvinnorna, utan att den allmänna opinionen får medverka till att ogifta och ensamstående kvinnor i första hand komma in fråga vid tillsättandet av statstjänst.

En inbjudan till kamratmöte i Trollhättan den 4 juli 1926 antogs.

Beslöts att nästa konferens skall hållas Marie bebådelsedag. Plats för konferensens hållande överläts åt V. U. att bestämma.

Ungdomsdistriktets representant, hr Einar Lind, tackade för inbjudan och talade för ett intimare samarbete emellan ungdomsclubbarna och kvinnoklubbarna.

Därefter avslöts konferensen.

M. J.

Nya kvinnoklubbar.

Nya klubbar ha under det nya året bildats i Huddinge, Nyvik, Järna och Rydöbruk.

Medlemmar, observera Birkagårdens folkhögskolas sommarkurs. Sök stipendium ur förbundets bildningsfond.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Strängnäs.

Strängnäs soc.-dem. kvinnoklubb har hållit sitt årsmöte, varvid styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs och lades med godkännande till handlingarna. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades. Av styrelseberättelsen framgick, att klubben hållit 10 protokollförda sammanträden och lika många styrelsemöten. Vidare har klubben anordnat föredrag med fru Disa Västberg som talarinna samt en instruktionskurs av fru Agnes Söderqvist. Klubben har även firat internationella kvinnodagen med föredrag av fru Nelly Thüring. Av tidningen Morgonbris har klubben hemtagit och försålt 400 ex. Medlemsantalet är 27. Till styrelse valdes: Edith Lindahl, Sigrid Strand, Maja Roos, Mimmi Brolin och Elin Karlsson. Suppl. blevo Eva Karlsson och Märta Västerlund. Till revisorer valdes Anna Westman, Elin Askén och Olga Dybeck. Kommissionärer för Morgonbris blevo Edith Lindahl och Mimmi Brolin. Till ombud i A. B. F. valdes Irma Lundström och till Konsumtionsföreningens årsmöte Gerda Mählkvist. Efter mötesförhandlingarna vidtog samkväm, varvid förekom sång och deklamation samt kaffeservering. Det talrikt besökta årsmötet avslutades med sång.

E. K.

Från Örgryte.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb höll sistlidne 3 febr. årsmöte. Års- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes samt beviljades ansvarsfrihet för det gångna året. Klubbens medlemsantal var vid årets slut 25. 11 ordinarie möten ha hållits samt 11 styrelsemöten.

Av styrelsens medlemmar omvaldes fruor Tora Skoglund, ordf., Magda Johansson, sekr., Greta Lantz, vice sekr. och kommissionär för Morgonbris, samt nyvaldes fruor Agnes Johansson, kassör, Hedvig Hellers, v. ordf. och referent. Till revisorer valdes fruor Selma Bobeck och Ellen Svensson. Som medlem i Arbetarekommunens representantskap omvaldes fru Skoglund samt till ombud vid Västgöta-Dals kvinnodistrikts konferens fru Hellers.

Av Morgonbris har under året sålts 280 ex. Två av klubbens medlemmar tillhöra skolstyrelsen, en fattigvårdsnämnd och en pensionsnämnd.

Ett föredrag har under året hållits av riksdagsman Julius Hedvall över ämnet: "Den gifta kvinnans tillräde till stats-tjänst", samt av skolköksinspektrisen Alma Peterson om: "Skolköksverksamheten". Charkuteriföreståndare Henry Johansson har vid ett möte talat om "Konsumtionsföreningens prispolitik".

I samband med internationella kvinnoveckan höll klubben möte med fru Hulda Flood från Stockholm som talare.

Klubben har under året haft åtskilliga svårigheter vid sitt arbete på grund av att tillräcklig lokal för större möten icke alltid kunnat erhållas. Detta är numera icke fallet och hoppas vi därför på bättre framgång för klubben än vi hittills haft.

H. H.

Fagersta soc.-dem. kvinnoklubb.

Från Fagersta.

Fagersta soc.-dem. kvinnoklubb hade årsmöte söndagen den 17 jan. Klubben har under året haft 12 protokollförda möten. Den avgående styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Bland frågor, som under året diskuterats, må nämnas kvinnorna och fredsfrågan, samslagningen med Höglundspartiet samt upprättandet av en förlossningssal på platsen. Klubben har en medlem i den kommitté, som är vald att utreda frågan. Under året ha hållits 2 offentliga föredrag med fruarna Sigrid Lundin och Agnes Söderqvist som talarinnor. Klubben har med smärre belopp bidragit till följande ändamål: Brantingsfondens, Dan Anderssons fond samt Kata Dalströms minnesfond. För att stärka distriktets kassa har klubben anordnat en fest, vars behållning oavkortad gick till distriktskassan. Ett gott samarbete har varit rådgivande mellan de soc.-dem. organisationer-

na. Klubben är representerad i distriktsstyrelsen, fattigvårdsstyrelsen och barnavårdsnämnden samt platsens lokala bildningsråd. Av Morgonbris har försålts 600 ex. Inkomster och utgifter ha under året balanserat på 847 kr.

Den avgående styrelsen omvaldes.

Efter en kaffepaus fortsatte de vanliga ärendena. En tidningskommitté på fem personer valdes. Till referent omvaldes Alma Melin.

Det stämmingsfulla mötet avslöts med sång och ett rungande fyrfaldigt leve för socialdemokratins framgång.

För att visa våra kamrater landet runt att vi leva och frodas så bedja vi om plats i vår kära tidning för medföljande foto. Det är visserligen bara hälften av klubbens medlemmar, den andra hälften var i skogen och plockade bär vid det tillfälle då fotografiet togs.

En hälsning till eder alla, kamrater, landet runt från Fagerstaklubben genom
Alma Melin.

Från Svalöv.

Svalövs soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte den 17 februari. Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes.

Fattigvårdsstyrelsens ordförande, hr Ekberg, var närvarande och redogjorde för de nya barnavårdsdagarna. Föredraget ähördes med intresse.

Efter mötets förhandlingar serverades kaffe samt förekom uppläsning av Nils Ludvigs dikter.

Ur årsberättelsen må nämnas: Klubben har under året hållit 9 ordinarie och 1 extra möte samt ett offentligt föredrag i den internationella kvinnoveckan av fru Marta Larsson från Malmö över ämnet: "Fredsfrågan." Klubben har hållit en årsfest, varvid ungdomsklubben, de vräkta lantarbetarehustrurna samt två ifrån kommundagen voro inbjudna, varvid förekom sång, uppläsning samt serverades kaffe. Bland diskussionsfrågor kan nämnas Kommunala förlossningshem, Husligt arbete m. fl.

Av Morgonbris har försålts 250 ex. Styrelse för 1926 är: Maria Hansson, Elna Holmkvist, Olga Adler, Amanda Hansson och Hilma Hansson. Revisorer äro: Maria Nord och Teresia Johnsson. Tidningsförsäljare Maria Hansson.

Med kamratlig hälsning. Ref.

Från Finspång.

Finspångs soc.-dem. kvinnoklubb höll onsdagen den 17 febr. sitt årsammanträde i Folkets hus B-sal. Mötet öppnades med unisont avsjungande av Kvinnosången, varefter års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes samt ansvarsfrihet beviljades.

Av styrelsens berättelse framgick bland annat, att klubben under året hållit tio ordinarie möten. Under samma tid ha hållits elva styrelsemöten. Dessutom har hållits ett samkväm, till vilket platsens övriga socialdemokratiska organisationer voro inbjudna samt tillsammans med dessa tvenne fester, vilka varit klubben till god ekonomisk hjälp. Tvenne föredrag med fruarna Gillner-Ringenson och Thüring ha under året anordnats.

Av Morgonbris har under året försålts 625 ex.

Till Kata Dalströms minnesfond har ett mindre anslag beviljats.

Till styrelse för år 1926 valdes fruarna Hanna Stenberg, ordf., Anna Henriksson, kassör, Ada Andersson, sekr., Hertha Johansson, v. ordf., och Hildur Johansson, v. sekr.

Till kommissionär för Morgonbris blev fru Alma Åstrand omvald.

Med kamrathälsning från Finspångs kvinnoklubb. Sekr.

Från Ätvidaberg.

Ätvidabergs soc.-dem. kvinnoklubb höll den 8 febr. årsmöte, varvid års- och revisionsberättelser upplästes och godkändes. Under året ha hållits 10 ordinarie möten. Klubben har representerats dels vid kamratmötet i Norrköping den 1 mars, dels vid kongressen i Linköping den 2 aug. En sommarfest hölls i Folkparken för att stärka klubbens kassa, då en del under vintern förfärdigade arbeten bortlottades. Festen lämnade god behållning. Ännu en fest, en höstbal, har hållits. Till kvinnornas agitationsdag hade klubben besök av fru Thüring, som talade om "Några riktlinjer för framtidsarbetet". Vid klubbmötena ha förekommit uppläsning, diskussion och sång. Mötena ha i allmänhet varit talrikt besökta och det ser ut som om intresset för klubben voro i stigande, då de sista mötena tillfört klubben nya medlemmar. En serie studieaftnar i litteraturhistoria har under hösten påbörjats och kommer att fortsättas under 1926. Nyligen hölls en julfest, som var synnerligen lyckad.

F. n. räknar klubben 29 medlemmar.

Klubbens kassa balanserar på kr. 614:53.

Av Morgonbris har försänts 335 ex.

Nyvalda i styrelsen för 1926 blevo fru Grip och fru Andersson, Örsätter.

En hälsning till klubbarna landet runt

Ordföranden.

Från Ämål.

Ämåls soc.-dem. kvinnoklubb höll årsmöte tisdagen den 19 januari.

Års- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades för det gångna året. Under året har hållits tolv ordinarie möten, vilka ha omfattats med rätt livligt intresse.

Av diskussionsfrågorna, som under året debatterats, må nämnas: Befolkningsfrågan, Ärftlighetsfrågan ur rasygienisk synpunkt, Tjárnarinnefrågan samt frågan om ny idrottsplats med därmed förenade kostnader.

En internationell kvinnodag har hållits med föredrag av fru Hulda Flood över ämnet: "Kvinnorna och fredsarbetet."

Till klubbens ekonomiska förstärkning arbetar en sycirkel, som i samband med försäljningarna anordnar ett eller annat nöje. En "nyttas och nöjes"-kommitté arbetar även, som fått på sin lott att sköta både den "lekamliga" och "andliga" spisen vid våra samkvämsmöten. Dylika ha vi haft fyra under året, vilka varit verkligen givande.

Medlemsantalet var vid årets slut 57. Av dessa är vår ordf., A. Hållander, tillförordnad barnavårdsinspektris. Vidare äga vi representant i stadsfullmäktige, sjukbesökare m. m.

Klubben är sedan 1 okt. ansluten till A. B. F. Inom klubben arbetar en studiecirkel, som hittills studerat föreningsväsendet.

Till styrelse för 1926 valdes fruarna Anna Hållander, ordf., Elin Sundell, v. ordf., Berta Lindqvist, kassör, Karin Andersson, sekr., Maja Wolstedt, v. sekr. och ref. Till revisorer omvaldes fruarna Matilda Nilsson och Lavinia Skog. Ombud till A. B. F. blevo A. Zettergren och S. Moberg. Till ungdomsklubbens samarbetskommitté valdes fröken Ester Vesterberg och S. Moberg. Till fanbärare valdes fru Tora Fagrell med fruarna Asta Andersson och E. Sundell som biträdande.

Ovanstående grupp, är en av Ämåls socialdemokratiska kvinnoklubbens första studiecirklar. Medlemmarna ha visat stort intresse och arbetat energiskt, och vi hoppas, att de kunskaper och den inblick i föreningslivet vi vunnit efter genomgången kurs, som är tagen pr korrespondens, skall lända deltagarna m. fl. till framtida nytta. H. W.

Till kommissionär och korresp. valdes A. Hållander. "Bris" har under året försänts i omkring 650 ex. Försumma ej att prenumerera eller köpa lösnummer av den innehållsrika tidningen. Ref.

Från Essvik—Nyhamn.

Essviks—Nyhamns soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt årsmöte den 15 dennes.

Av styrelseberättelsen framgår att klubben hållit 18 protokollförda möten och 9 styrelsemöten samt deltagit i 2 föreläsningar i Sundsvall anordnade av A. B. F. Klubben har under året ökat med 2 nya medlemmar. Kassen har balanserat å kr. 399:52.

Klubben har under året anordnat ett kamratmöte med skoll. K. Bergfors, Skönsberg, som talare och en kvinnodagsfest med fru Sigrd Gillner Ringenson som talarinna, samt en utfärd till Galtström.

Till styrelse valdes: ordf. fru Cecilia Magnusson, v. ordf. Ebba Gustafsson, kassör Fina Berglund, sekr. Anny Grelsson och Frida Holmqvist. Revisorer: Elvira Olsson, Johanna Jonsson. Ombud i Nya Samhället Hulda Lövendahl, i Njurunda Folkets hus Anna Nickolausson, Cecilia Magnusson, Serafia Vågberg, Ebba Byström, Hildur Kølqvist, i Essviks koop. handelsförening Frida Holmqvist, i Lokala bildningsutskottet Serafia Vågberg och Elisabet Englund. Till ombud vid distriktkonferensen valdes Anny Grelsson och Fina Berglund.

Mötet diskuterade frågan om folkpensioneringen samt beslöt på förslag av fru Disa Västberg, som inledde frågan, att göra ett sympatiuttalande för det förslag som i riksdagen framlagts av de kvinnliga riksdagsledamöterna om sådana ändringar av lagen om allmän pensionsförsäkring, att inom pensionsförsäkringen beräkningen av äkta makars tilläggsavgift grundas på hälften av makarnas gemensamma inkomst, att denna tilläggsavgift påföres vardera maken med lika belopp, att avgiftspensionen beräknas efter för män och kvinnor gemensamma grunder.

Fru Anna Larsson från Sundsvall inlämnade en fråga: Ägnar kvinnoklubben socialdemokratiska lära nödig uppmärksamhet? som diskuterades.

Fru Söderberg bidrog med uppläsning, som mottogs med livligt bifall.

Från Långshyttan.

Långshyttans soc.-dem. kvinnoklubb höll sitt 3:dje årsmöte måndagen den 8 febr. 1926. Mötet öppnades med unison sång, "Arbetets kvinnor". Ordf. hälsade med några varma ord de närvarande välkomna, varefter de egentliga mötesförhandlingarna började.

Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogos och godkändes samt beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet.

Utgifter och inkomster ha under året balanserat på en summa av kr. 2,847:10.

Företogs val av de styrelseledamöter, som voro i tur att avgå, nämligen kassören och sekreteraren, vilka fränsagt sig uppdraget. Styrelsen fick följande sammansättning: ordf. Gunni Stenlund, kassör Arvida Andersson, sekr. Vendla Hedman, v. ordf. Agda Höglund och v. sekr. Emma Sjögren. Revisorer, Emmy Nygren, Hanna Tärnström och Anna Andersson, omvaldes. Till kommissionär för Morgonbris valdes Maria Berglund. Medhjälpare Arda Nordin och Lisa Hedman. Till ombud för Folkets hus-föreningens årsmöte omvaldes Gerda Svartberg. Som ombud till A. B. F. omvaldes Arvida Andersson, Ebba Lindell samt nyvaldes Elsa Pettersson och Maria Nilsson. Till referenter valdes Vendla Hedman och Hanna Tärnström.

Under året ha försänts 1,130 ex. av Morgonbris.

Klubben har haft 20 ordinarie möten, däribland 2 instruktionsmöten, 4 offentliga föredrag av fruarna Hulda Flood, Ruth Gustafson samt distriktets ordf., Anna Vallin.

Klubben har gjort påstötningar angående renhållningen på Långshyttan. Även ha vi försökt få fria skolbad och blev resultatet ett bad i månaden till ett pris av tio öre pr barn. För detta initiativ har klubben fått tack och erkänsla från skolstyrelsen. Vidare har klubben börjat genomgå barnavårdslagarna. Klubben har en representant i barnavårdsnämnden och en i fattigvårdsstyrelsen.

På årsmötet upptogs frågan om klubben kan göra något för Folkets hus-föreningens ekonomi och godkändes styrelsens förslag om att inköpa 5 andelar samt att anslå 50 proc. av eventuell behållning

Tag som regel:
Lik en spegel
skall en diskbänk vara.
Helios-grabben villigt,
fort och billigt
kan den saken klara!

Helios Zink-putsmedel

användes utan fett i någon form.

Ofarlig för händerna.

174

från den tilltänkta festen i mars till Folkets hus-föreningens kassa.

Salen var dekorerad och ett smakfullt kaffebord dukat och stämningen var den bästa. Klubbkamraterna underhöllo med sång och uppläsning av en dikt, som dagen till ära författats av en av medlemmarna.

Ordf. framförde ett tack till de avgående styrelsemedlemmarna samt till alla medverkande vid mötet.

Årsmötet var besökt av 71 medl. 2 nya medl. inröstades. Klubben räknar för närvarande 85 medl.

Gerda Svartberg framförde klubbens tack till styrelsen för det arbete den nedlagt.

Flera gånger under aftonens lopp påminnes vi om vår bortgångne hövdingens ord: "Hållen samman går allting väl."

Sist utbringades ett fyrfaldigt leve för vår klubb och sjöngs "Internationalen".

Med kamrathälsning från Långhytteklubbister till landets alla klubbar.

E m m a - M a j a.

Från Stockholm.

Stockholms Städskeskafförening har hållit sitt årsmöte, vilket var talrikt besökt och god stämning rådde. Års- och revisionsberättelserna godkändes och styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Medlemsantalet har under året

ökat och ekonomin förbättrats. Agitationsmöten ha hållits och personliga besök på arbetsplatserna ha gjorts för spridande av löpsedlar för att på så sätt vinna anslutning till föreningen. I studiecirklarna ha under året åtta av föreningens medlemmar deltagit.

Till styrelse omvaldes Hildegard Ström, Hilma Stålkranz, Ida Lindberg, Signe Svalberg och Ingrid Olsson.

Härefter behandlades den av Hyresgästernas riksförbund igångsatta aktionen och beslöt mötet enhälligt instämma i den utsända resolutionen. En kommitté på tio personer tillsattes att vara behjälpliga vid insamlandet av namn å petitionslistorna.

Det så beryktade Marsjödramat behandlades också och beslöt mötet uttala sin skarpaste protest mot den behandling, som Emil Larsson varit utsatt för. Mötet visade sin sympati för honom med ett anslag av 10 kr.

Sedan dagordningen var genomgången samlades vi omkring det festligt dukade kaffebordet, där vi alla gävo det gemensamma löftet att alla var och en under det kommande året göra allt vad i vår förmåga står för att göra vår förening stor och stark.

Enligt uppdrag

I. I.

Från Husby—Sjutolft.

Husby—Sjutolfts kvinnoklubb höll årsmöte den 7 febr. Års- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes samt full och tacksam ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen.

Till styrelse för 1926 valdes: ordf. Frida Johansson, vice ordf. Frida Lindgren, sekr. Klara Johansson, v. sekr. Gerda Klang, kassör Mathilda Thelin. Revisorer: Lydia Alman och Gerda Hellstrand. Kommissionär för Morgonbris Frida Johansson. Under jan. månad var julgransfest anordnad. Den största svårigheten för klubben är lokalfrågan, emedan intet Folkets hus finnes på platsen och ingen annan lokal som klubben kan få disponera för sina möten, utan måste dessa hållas i medlemmarnas hem.

En ny medlem begärde inträde vid mötet. Årsmötet, som bjöd på ett omväxlande program avslöts med sång, samt framfördes ett tack till den avgående ordf. för det arbete hon nedlagt.

S. A.

Från Norrköping.

Norrköpings kvinnoklubb höll årsmöte den 8 febr. Av styrelsens årsberättelse framgick att vid årets slut funnos 52 godkända medlemmar. Tolv ordinarie möten hade hållits, därav ett varit anordnat som arbetsmöte och ett till firandet av Internationella kvinnodagen. Dessutom två offentliga möten med fruarna Gillner Ringensson och Thüring som talare. Bland diskussionsfrågor kan nämnas: "Den svenska kooperationens utveckling", "Arbetarekvinnan", "Arbetets frukter", "En folkpensioneringsfråga" samt "De statliga nödhjälpsarbetena". Av Morgonbris har försänts 1,745 ex.

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt upprätta blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur **Frukt-Salt-Samarin** är härtill synnerligen välgörande.

Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinns.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppriskande. Pris pr burk kr. 2.50. Erhålles pr postförskott från **Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm.** (Säljes å Apotek, Drog-, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

Söndagen den 1 mars hade klubben anordnat kamratmöte som var besökt av ombud från samtliga kvinnoklubbar i östergötland. Efter mötets slut var i gemenskap med distriktet — anordnad föreläsning i Hörsalen. Talare var dr Stéenhoff och ämne: "Befolkningsfrågan". Klubben har även genom ombud varit representerad vid kamratmöten i Motala och Boxholm samt vid kvinnodistrikts kongress i Linköping den 2 aug. En fråga om "söndagsutflykter under sommaren för fattiga barn" har varit uppe till behandling och har klubben tillsatt en kommitté att arbeta för frågans realiserande. Till förmån för klubbens kassa har varit anordnad fest i Folkets park samt auktion på skänkta varor. Inkomster och utgifter ha under året balanserat på en summa av kr. 1,232:03.

Sedan års- och revisionsberättelse samt en del rapporter upplästs och godkändes samt stadgeenliga val företagits avslöts mötet med ett av ordf. utbringat leve för den soc.-dem. kvinnorörelsen. R e f.

Från Ankarsrum.

Ankarsrums soc.-dem kvinnoklubb höll sitt första årsmöte onsdagen den 10 febr. varvid års- och revisionsberättelserna föredrogs och godkändes. Klubbens inkomster och utgifter ha under dessa 3 månader som klubben varit i verksamhet balanserat på kr. 155:68. Behållning vid årets slut kr. 55:29. Medlemsantalet är 17 godkända medlemmar. Av Morgonbris har försänts 125 ex. under året. Till styrelse för kommande år omvaldes den gamla. Två kommissionärer för Morgonbris valdes. Av vår tidning säljes 50 ex. pr månad. Mötena besökas flitigt, stämningen är god och intresset stort. Med hopp om stor framgång i vårt arbete under det kommande året sända vi en kamrathälsning landet runt från Ankarsrums kvinnoklubb. I. E—n.

De kooperativa föreningarna (konsumtionsföreningarna) tillföra årligen sina medlemmar omkring 12 miljoner kronor i direkta besparingar.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Wessman. A. T. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm Sö. St.-Tel. Söder 78 98.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund:

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Wessman, Upplandsgatan 85, Stockholm. A. T. Norr 244 36.

Advokaten Gerd Schalling

Katarinavägen 9 A. Tel. S. 66 55. Mottagn. 2-6 e. m.

Meddelande från expeditionen.

Följande arbetsmaterial kan tillhandahållas mot postförskott:

Medlemsmatrikel . . .	Kr. 5:—
Kassabok (blå pärmar) . . .	» 3:60
Protokollsbok (blå pärmar)	» 1:85
Medlemskort med förbunds- och avdelningsstadgar	» 0:05
Brevkort pr 100 st.	» 1:50
Mötesaffischer pr 100 st.	» 2:—

Rekvitioner och alla avgifter insändas till förbundskassören, Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö.

Unga kvinnor,

som önska utbilda sig till sjuksköterskor, erhålla kostnadsfritt råd och anvisningar vid skriftlig hänvändelse till Svensk Sjuksköterskeförening av 1910 Upplysningsbyrå, Kungstensgatan 20, Stockholm Va.

BANKAKTIEBOLAGET NORDEN.

Alla slag av bankaffärer. — Högsta inlåningsränta.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoftor.**
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Stockholms stads o. läns soc.-dem. kvinnodistrikt. Adr.: Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö. Kassör fru Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie möte 1:a måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m.
Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus.
Styrelsen.

Stockholms Gamla Stadens Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 2:dra torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m., Stortorget 3, 2 tr.
Styrelsen.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 1 tr., Södra Folkets Hus.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingeg. 65, 3 tr., Stockholm.
Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Upplandsgatan 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.
Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb sammanträder 1:a onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Hantverkareg. 78, n. b.
Ordf. fru Jenny Larsson, Kungsholmsgatan 104, 1 tr. Tel. Norr 238 37.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm håller möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus P-sal, 3:dje torsdagen i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

Södra Förstäderas soc.-dem. kvinnoklubb håller möte tredje tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i bibliotekslokalen, Aspudden. Ordf. Sigrid Lundin, Liljeholmen, tel. Gröndal 116. Sekr. Fru Karin Käll, Narvavägen 5, Stockholm. Tel. Östermalm 36 14.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Anna Persson, Box 54, Billesholms gruva. Sekr. fru Ida Lundström, Ljungsgård, Billesholms gruva. *Styrelsen.*

Djursholms Soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Föreningshuset. Ordf. Fru Ellen Bomblér, Tel. 1314.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Studiecirkeln torsdagar kl. 8 e. m.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus lilla sal.
Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta tisdagen i måndagen kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal; 3:dje tisdagen i månaden Bondegatan 14 kl. 8 e. m.
Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra och 4:de onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.
Styrelsen.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra mänd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möte 1:sta o. 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.
Styrelsen.

Storfors soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten sista söndagen i varje månad kl. 3 e. m. i Folkets Hus.
Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.
Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Ordf. Fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.
Styrelsen.

Trällebergs soc.-dem. kvinnoklubb har möte andra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. Fru Math. Friberg, Kyrkogatan 9.
Styrelsen.

Tumba soc.-dem. kvinnoklubb håller ordinarie möten 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Tumba.
Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda.
Styrelsen.

Stockholm 1926. A.-B. Arbetarnes Tryckeri